Üksiknumber 6 senti.

JÄRWA TEATAJA

Järwamaa häälekandja.

Toimetus ja talitus: Paides, Pikk 2, telef. 101, pk. 20. Talitus avatud igal äripäeval kella 9-st kuni kella 2-ni p. l. Abitalitus Tapal, Esplanaadi 2, telef. 78, pk. 83.

Ilmub kolm korda nädalas: igal esmaspäeval, kesknädalal ja reedel.
Kaasandeks alandat. hinnaga põllumajanduslik ajakiri „Eesti Talu".
Väljaandja: Usaldusühing „Järva Kirjastus".
Tegev- ja vastutav toimetaja Johannes Kaup.

„Järva Teataja" tellimishinnad:

1 kuu	Kr. 0.65	„Tõusv. Noor."	„Eesti Taluga"
3 kuud	„ 1.90	Kr. 2.20	Kr. 2.10
6 kuud	„ 3.70	„ 4.30	„ 4.10
12 kuud	„ 7.—	„ 8.20	„ 7.75

Tellimisi võetakse vastu alates iga kuu 1. või 15. kuupäevast.

Kuulutushinnad:
Esimesel leheküljel 10 s. ja tekstis 12 s. veeru mm. Viimasel küljel 5 senti millimeeter kuulutusveerul. Kuulutusi ja käsikirju võetakse vastu kella 3-ni igal tehe ilmumise eelpäeval.
Aadressi muutmine 25 senti.

Nr. 110. Paides, reedel 23. septembril, 1938. aastal. 13. aastakäik.

Barcelona peab mängu kaotatuks?

Valmis evakueerima kõiki võõraid sõdureid.

ETA. Saragossa, 23. septembril.

(Reuter.) Barcelona walitsuse peaministri Negrini seletus Genfis, et Hispaania walitsus on otsustanud anda käsu kõigi wööraste sõdurite tagasitõmbamiseks Hispaaniast, peetakse siin tõenduseks, et Barcelona wõimumehed peawad oma mängu juba kaotatuks. Siin tähendatakse sel puhul, et kindral Franco on korduwalt toonitanud, et tema ei mõtle sõlmida mingit kokkulepet waenlasega, waid tahab jatkata wõitlust lõpliku wõiduni.

ETA. Barcelona, 23. septembril.

(Havas.) Walitsuswägede sõjateate järele on idafrondil tagasi löödud kõik wastase rünnakud. Õhuwõitlusis on kolmapäewal alla tulistatud kaks francolaste lennukit ja neljapäewal neli lennukit. Francolaste lennukid on pildunud umbes 100 pommi Menorca saarele. Neli isikut on saanud surma ja wiis haawata.

ETA. Alicante, 23. septembril.

(Havas.) 10 francolaste lennukit pommitas eile Alcoy'd, mis asetseb 45 kilomeetrit Alicantest põhja pool. 20 isikut on saanud surma ja umbes 100 wigastada. Umbes 30 maja on purustatud. Pommid on tabanud ka Rootsi haiglat. Lennukid pildusid alla üldse 40 pommi. See on teine õhurünnak Alcoy'le kodusõja puhkemisest saadik.

400 tormiohvrit Ameerikas

10.000 isikut peavarjuta. — Suvekuurortidest ainult rusuhunnikud veel järel.

ETA. New York, 22. sept.

(DNB.) Tugew torm Atlandi läänerannikul on tekitanud suurt ainelist kahju, mida hinnatakse mitme miljoni dollarini. Eriti suurt kahju torm on tekitanud Massachusettsi, Connecticuti, Rhode-Islandi, New Yorgi ja New Hampshire'i osariikides. Torm on nõudnud ligi 200 surmaohwrit. Tuhanded isikud on saanud wigastada. Mitusada isikut on weel kadunud.

ETA. New York, 23. septembril.

(Reuter.) Orkaan Ameerika Atlandi rannikul on wiimaste teadete järele nõudnud 401 surmaohwrit. Umbes 10.000 isikut on jäänud peawarjuta. President Roosevelt on teinud kõikidele organisatsioonidele korralduse abistada katastroofis kannatada saanud piirkondi. Politsei, skaudid, Punane Risti ja kaitseliit on palawlikuliselt tegewuses päästetöödega. Täna paistab hele päike seal, kus eile tuulekiirus oli 110—120 miili tunnis. Seal, kus eile olid weel suwilad ja jõukad suwekuurordid, on täna ainult rusuhunnikud.

Tuli häwitas Rägaweres talu

Peremees sai päästetööl tulehaavu. — Hobune ja 3 lammast põlesid elusalt. Kogu kahju 10.000 krooni.

Tuli häwitas Rägawere wallas Kantkülas Hugo Purka talu ühes wallaswaraga öö wastu reedet. Tulle jäi ka sama walla elaniku Mihkel Suurkaewu rehepeksumasin. Kogukahju on 10.000 krooni. Oletatakse süütamist.

Tuld märkas talu wanaperenaine öösel weidi peale kella 3 ja äratas majarahwa. Leegid löid alul wälja rehetoast. Ümbruskonnast ja kaugemalt ruttas kohale tuletõrje, kuid kustutustöö takistas weepuudus. Peagi lewis tuli ka elumajale. Suure kuumuse tõttu ei õnnestunud elumajast midagi wälja tuua. Hugo Purka püüdis minna elumajja, päästma laualaekast raha, kuid pidi jooksma kohe wälja, olles saanud

tulehaawu kätele ja selga.

Pererahwas tegi lahti laudauksed, kuid kuna uks oli wastu põlewat elumaja, siis osa loomi ei tulnud laudast wälja. Hobune ja kolm lammast põlesid elusalt. Reheaila põles sisse Mõdriku asunik Suurkaewu rehepeksumasin, mille wäärtus oli 2500 krooni. Suurkaew tuli oma peksugarnituuriga Purka tatallu neljapäewal, kuna reedel ipidi algama talus rehepeks. Reheall häwines ka talu kogu sissewetud suiwili, samuti põllutööriistad ja pekstud rukis. Talu hoonetest jäi järele ainult weidi eemal asuw suur küün.

Purka talu hooned olid kinnitatud ainult 1600 krooni wäärtuses Rägawere walla wastastikuses kindlustusseltsis. Kahju on aga mitu korda suurem, kuna peale wallaswara

jäi peremehel tulle weel suurem summa raha.

Mihkel Suurkaewu rehepeksumasin oli kindlustatud „Eeks-Majas" 2500 krooni eest, s. o. täies wäärtuses. Tulest jäi puutumata Suurkaewu traktor, mis seisis rehest eemal wäljas.

Isamaaliidu täiskogu tuleb kokku.

Koosolekul oodata kõnesid riigijuhtidelt.

Isamaaliidu keskkomitee täiskogu erakorraline koosolek kawatsetakse kokku kutsuda oktoobri esimesel poolel. Koosoleku aeg selgub lähemail päewil. Kuuldawasti on sel koosolekul oodata meie riigijuhtide esinemist kõnedega praegusaja tähtsamate küsimuste kohta. Peale keskkomitee liikmete wõtawad täiskogu koosolekust osa ka Isamaaliidu maa- ja linnakomiteede juhatuste liikmed.

Vabariigi Presidendi tänu Riigikantselei ametkonnale.

Wabariigi President K. Päts külastas eile kell 3 p. l. Riigikantseleid, et selle ametkonnaga jumalaga jätta. Uue põhiseaduse kohaselt teatawasti Wabariigi Presidendi kantselei asub eraldi Wabariigi Walitsuse juures olewast Riigikantseleist. Kuni Presidendi kantselei koosseisu komplekteerimiseni Riigikantselei täitis ka Wabariigi Presidendi kantselei ülesandeid.

Meelde tuletades pikemaajalist koostööd Riigikantseleiga Wabariigi President K. Päts tänas Riigikantselei ametkonda tehtud töö eest. Presidendile wastas Peaministri K. Eenpalu. Ametkonna nimel kõneles riigisekretär K. Terras.

Rõngu wabatahtlik tuletõrje 50-aastane.

Ühingu juubeli tähistamine eeloleval pühapäeval. 4 aastaga on ühing kogunud 2000-kroonise varanduse.

Ühingu praegune juhatus: Istuvad vasakult paremale Joh. Sööt (laekur), H. Leibur (abiesimees), A. Palu (esimees), O. Kelt (pealik), Fr. Toomingas (sekretär); seisavad E. Keernik (varahoidja), juhatuse liikmed H. Rosenfeldt, J. Oja ja J. Kallas.

Eelolewal pühapäewal pühitseb Tartumaal Rõngu Wabatahtlik Tuletõrje Ühing oma 50-a. juubelit.

Tuletõrje organisatsiooni asutamine Rõngu kerkis päewakorrale 1887. a., mistal koostati põhikiri ning saadeti kinnitamisele „Rõngu Priitahtliku Tulekustutajate Seltsi" nime all. Esimene prits saadi walla käest, millele oma summadega muretseti lisaks weel kolm. Kuna seltsiliikmete kooskäimise kohaks oli wallamaja katusealune tuba, siis kerkis juba warakult päewakorrale seltsile oma maja ehitamise küsimus. Ehitus wiidi läbi 1905. aastal, kusjuures ehituspalke saadi annetusena kohalikkudelt elanikkudelt ja seltsiliikmetelt.

1909. a. ühines selts kohaliku laulu-mängu seltsiga ühise põhikirja all töötawaks Rõngu selts „Ühenduseks". Wiimaseit paisus tugew ja elujõuline organisatsioon, mis omalt poolt pani aluse terwele reale Rõngu majanduslikkudele ettewõtetele, nagu piimaühisusele, laenu-hoiu ühisusele, tarwitajateühisusele j. t. Kuid siis sattus selts majanduslikkudesse raskustesse, mille tagajärjel maha müüdi nii seltsi inwentar kui ka maja. Sellega kadusid jalad alt ka tuletõrjel.

1933. a. astuti kokku, et uuesti tuletõrje organisatsiooniga otsast peale alustada. Uue seltsi nimeks wõeti Rõngu Walla Wabatahtlik Tuletõrje Ühing. Uue ühingu loomisega asuti aktiiwselt summade kogumisele, milledega oleks wõimalik mahamüüdud seltsimaja tagasi osta. See igatsus teostuski 1935. aastal.

Praegu on Ühing majanduslikult kindlal jalal. Tema warandus ulatub umbes 2000 koronile, mis on kogutud waid 4 aasta jooksul. Lähemas tulewikus tahab selts endale osta mootorpritsi.

Munahind tõusis

Wabariigi Walitsus määras kesknädalasel koosolekul eksportmunade kindlustatud hinnaks 110 senti kilo, alates laupäewast, 24. septembrist. Senine kindlustatud hind oli 80 senti kilo.

Walitsuse otsuse teostamiseks tuli neljapäewa hommikul Tallinna börsil kokku kanamunahindade noteerimise komisjon. Eksportmunade wäljamaksuhinnaks maal, alates 24. septembrist, otsustati noteerida 110 senti kilo, wastawalt Walitsuse otsusele. Siseturumunade hind jäeti endiseks, 70 senti kilo.

Kuna Eesti Munaeksport senini on maal wälja maksnud 96 senti eksportmunade kilost (16 senti üle kindlustatud hinna) ja laupäewa hommikust alates kõik Eesti Munaekspordi wastuwõtupunktid maksawad eksportmunadest 110 senti kilo, siis teeb hinnatõus seekord wälja terwelt 14 senti kilolt.

Et siseturumunade hind endiseks jäi, siis on selle tõttu eksport- ja siseturumunade hinnawahe tõusnud 40 sendini kilolt. Müüd on põllupidajail eriti tähtis, et kanamunad saaksid wiidud kiiresti ja wärskelt wastuwõtupunktidesse. Sellest oleneb talu sissetulek.

Eesti-Läti kaubavahetuses kaovad erisoodustused.

Eesti poolt öeldi üles möödunud aastal kaubanduslikud lisakokkulepped Lätiga, kuna nende alusel kaubawahetus Lätiga oli kujunenud meile ebasoodsaks. Kaubanduslikud lisakokkulepped Lätiga kaotasid kehtiwuse käesolewa aasta 13. mail; kuna aga ei jõutud enne seda sõlmida uut kokkulepet, siis pikendati kokkuleppeid korduwalt ja wiimast korda kuni 1. oktoobrini käesolewal aastal.

Nüüd on selgunud, et ka seekord ei ole tulnud uue kokkuleppe aluste kindlaksmääramisest midagi wälja ja kuna läbirääkimised Lätiga selletõttu osutuwad wõimatuks, siis ei kawatseta peale 1. oktoobrit seni kehtinud kaubanduslikke lisakokkuleppeid Lätiga enam pikendada.

Pärast 1. oktoobrit jääb Eesti-Läti wahel kehtima kaubawahetuse alal harilik enamsoodustuse kord, ilma kummaltki poolt antawate eriliste tollisoodustusteta. — Bensiini ja suhkru wahetuskaubanduses kaotati erisoodustused juba selle aasta suwel.

Raskuste põhjuseks Eesti-Läti kaubanduslike läbirääkimiste algamisel sel aastal oli asjaolu, et Eesti wiimases Soomega sõlmitud kaubalepingus jäeti wälja Balti klausel, s. t. Lätile ja Leedule ei antud enam erisoodustusi Soome ees, kuna Soomega kaubawahetus Eesti wäliskaubanduses on ulatuselt palju suurem kui kaubawahetus Balti riikidega.

Liiklemisõnnetus Väike-Maarja konsulendiga.

Sõitis mootorrattal kraavi.

Wäike-Maarja jaoskonna konsulent Harri Wain sõitis oma mootorrattal kraawi neljapäewal Wäike-Maarja lähedal Ärina küla juures ja toimetati meelemärkusetu olekus Rakwere haiglasse. Siin selgus, et Wainil on murdunud pea alusluu ja parem rangluu. Peale selle on mehel raske peapõrutus. Wigastused on rasked.

Harri Wain on 27 aastat wana. Ta oli oma mootorrattaga teel Tamsalust oma kodukohta. Kurwil suure kiiruse juures kaotas Wain walitsemise masina üle ja kihutas kraawi. Siit leidis möödaminew ehitustööline Waini meelemärkusetult lamamas ja toimetas ta Wäike-Maarja arsti juure, kes omakorda saatis Waini Rakwere haiglasse. Alles Rakweres tuli Wain meelemärkusele.

Põllumehed ja teadus käsikäes

Ühisel jõul tuleb asuda põllumajanduse viljakuse tõstmisele.

Põllutööminister A. Tupitsi kõne komitee avamisel.

Reedel alustas oma tegewust põllumajanduse uurimise ja katseasjanduse komitee, millele tähtsamaks ülesandeks on põllumajanduse mehhaniseerimise ja ratsionaliseerimise küsimuste uurimine. Awamiskoosolek toimus Kaub.-tööstuskoja saalis reedel kell pool 10 hommikul, milliseks ajaks komitee 29 liikme hulgast oli kohale ilmunud 26 liiget. Aukülalisena ilmus kohale ka põllutööminister A. Tupits, mille järele koosolek awati dir. K. Liidaki poolt. Järgnewalt anti sõna põllutööminister A. Tupitsile, kes oma sõnawõtus kokkuwõttes ütles järgmist:

„Lugupeetud härrad! Meie oleme täna siia palutud selleks, et awada ja tööle rakendada seda uut asutust, mis on Wabariigi Walitsuse poolt ellu kutsutud meie põllumajanduse arendamise huwides. Sel asutusel on küll tagasihoidlik nimi, kuid me tahame loota, et selle tagasihoidliku nime all toimub edukas töö, mis annab meie põllumajanduse edendamiseks märgatawaid tulemusi.

Möödunud kahekümne aasta jooksul, mis meie riik on wana, on tehtud suurt tööd paljudel aladel, eriti rohkesti aga ka nende asutuste poolt, kellede esindajad siin täna on koos. Tänu kõigele sellele on meie põllumajandust palju edasi wiidud, kuid

endid teiste maadega wõrreldes jääb meil sel alal weel kaunis palju ära teha.

Sige mitmeid majapidamisi on meil jõutud juba korda seada, kus ka toodang on tõstetud heale järjele. Kuid sääraseid majapidamisi on meil siiski weel ainult üksikuid, kuna kaaluwalt suurem osa on sellest kõigest weel maha jäänud. Nüüd ongi tarwis seda kaaluda, kuidas suurt massi neile üksikuile järele wiia.

Wiimasel ajal on meil põllumajanduse alal esile tõusnud mitmeid pakilisemaid küsimusi, millede hulgas tähtsamaks on

põllumajandusliku toodangu tõstmise küsimus.

Sel alal on meil tööd teinud Põllutööministeerium, Põllutöökoda ja ka katseasutused, kusjuures sel tööl on olnud ka tulemusi. Kuid need asutused on seda tööd seni teostanud enam-wähem lahus, ei ole mitte ühiselt koos istudes kawasid wälja töötatud, neid arwustatud ja parandatud. Niisuguse keskusena ongi praegu komitee mõeldud, mis aitaks kõiki olemasolewaid asjatundjaid jõude sel alal ära kasutada.

Põllutööminister A. Tupits.

Komitee ülesandeks on olla ühest küljest põllumajandusliku katseasjanduse töö keskuseks, selle juhtiwaks tipuks. Peale selle on tal weel teisi ülesandeid. Meil on suurel määral üles haritud uudismaid ning Wabariigi Walitsus toetab seda tööd niipalju, kui riigi kandejõud seda suudab. Kõigi põllumajanduslike tööde läbiwiimisel muutub meil aga järjest tõsisemaks töökäte puudus, mis suureneb iga aastaga. Sellest seisukorrast peab katsuma leida wäljapääsu, et oleks wõimalik kõiki wajalikke ülesandeid teostada ka siis, kui töökäte arw on muutunud napimaks.

Suureks abiks sel alal on põllumajanduse mehhaniseerimine ja ratsionaliseerimine,

millisel teel oleks wõimalik senisest suuremat efekti saawutada wähema töökäte arwuga. Kõigeks selleks on waja leida õigeid teid, on wajalik asjatundjate nõupidamisi, kes on juhtiwalt tegewad olnud nende küsimuste juures, kes on neid uurinud katseasutustes wõi oma majapidamistes. Niisugune kogu ongi nüüd komitee näol loodud.

Kõige selle juures tahaksin märkida, et kuigi komitee töös on olulisemaks osaks põllumajanduse mehhaniseerimise ja ratsionaliseerimise küsimuste uurimine, ei ole see töö mitte järsku wiimaste kuude keskel pakiliselt üles kerkinud, waid seda tööd on tehtud juba ammu. Põllutöökoja tegewus suuremalt osalt õieti koosnebki põllumajandusliku töö ratsionaliseerimisest. Mõnda ei ole komiteele üleöö leitud järsku täiesti uuelaadseid ülesandeid, waid kõiki neid ülesandeid on teostatud juba ka waremini, kuid nüüd on neis tarwis leida ühtlust, et neid siis saaks rakendada seda mõjuwamalt.

Selles mõttes loodan ma, et kui komitee neid küsimusi on läbi arutanud ja wastawad kawad koostanud, siis ka **Wabariigi Walitsus omalt poolt püüab leida rahalisi wõimalusi nende kawade teostamiseks,** et niiwiisi põllumajanduses toimuwat mehhaniseerimist ja ratsionaliseerimist kiirendada. Kui kawad selles asjas on komitee kui autoriteetse instantsi poolt heaks kiidetud, siis püüab ka Põllutööministeerium nende elluwiimiseks kaasa aidata.

Soowin lõpuks, et komitee wõiks edukalt töötada ning et need töötulemused wõiksid kasuks tulla meie arenewale põllumajandusele."

Põllutööminister A. Tupitsi kõne wõetti koosolejate poolt wastu kiiduwaldustega.

Pärast ministri kõnet palus sõna komitee liige J. Ottas. Ta tähendas, et tegeliku põllumehe seisukohalt praegusi aegu wõrreldes nendega, mis olid mitme aasta eest, on wahe selgesti märgataw. Elu on wiidud kindlale alusele ning põllumeeste töötasu on rahuldaw, mis põllumeeste seisukohalt on olulise tähtsusega.

Kõik see on annud põllumeestele hea töötahte kaasa aidata meie põllumajanduslikku töötõstmiseks.

Awaldades lootust, et see töö komitee kaasabil põllumeeste keskel weelgi kaswab, tänas ta tegelike põllumeeste ja Põllutöökoja nimel Wabariigi Walitsust ja põllutööministrit nende sammude eest, mis on loonud eeldusi põllumajanduse praeguseks heaks olukorraks ja edenemiseks.

Teisena wõttis sõna Tartu Ülikooli professor Mägi, kes rõhutas eriti seda, et

komitee saaks luua suurema sideme katseasutuste ja tegelike põllumeeste wahel.

Seni on põllumehed suhtunud wahel umbusklikult katseasutuste töötulemustesse ega ole neid põllumajanduse huwides täiel määral ära rakendanud. Ta awaldas aga lootust, et tihe side teaduse ja tegelike põllumeeste wahel nüüd märksa kaswab. Nende eelduste loomise eest awaldas tänu põllutööministrile.

Edasi järgnes koosolekul dir. K. Liidaki ettekanne, kes käsitas põllumajanduse mehhaniseerimise ja ratsionaliseerimise ülesandeid üksikasjalisemalt.

Päewakorras oli weel komiteele juhatuse walimine ja üksikute sektsioonide kujundamine.

M. Karelson kuuli 15.13!

A. Viidingule ja A. Kreegile võrsub järeltulija Olustveres.

Kolmanda eestlasena jõudis kuulitõukes üle 15 meetri piiri 20-aastane Olustwere Põllunduskeskkooli õpilane Meino Karelson, kes neljapäewal korraldatud Olustwere Põllunduskeskkooli wahelistel wõistlustel saawutas 15.13 meetrit. Karelsoni tõukeseeria oli 15.00, üle, 14,68, 14,92, üle, 15,13. Kuul kaaluti pärast wõistlust ja selgus, et see osutus normaalseks. Samadel wõistlustel tõukas Karelson kerget kuuli 17,88 m, mis on uueks koolinoorsoo rekordiks, ja heitis ketast (2 kg) 41.56 m.

Meino Karelson omab haruldaselt wiimistletud tehnika ja see wõimaldabki tal — ainult 74 kg raskusel ja 175 sm. pikkusel mehel — saawutada selliseid häid tulemusi. Karelsoni senine parem tulemus kuulitõukes oli 14.19 m. **Tänawu suwel kannatas Karelson pikemat aega jalawigastuse all, mis pidurdas ta treeninguid. Jala paranedes aiusaga Karelson hoolsalt harjutama ja nüüd jõudis ta kolmanda eestlasena — Wiidingu ja Kreegi järele — üle 15 m piiri.**

Wõistluste tulemused olid järgmised:

Kuul: 1) M. Karelson 15,13, 2) R. Wakkar 12,81, J. Mälkson 12,43.

Ketas: 1) M. Karelson 41,56, 2) R. Wakkar 40,51, 3) J. Mälkson 36,67.

Kuul (5.44): 1) M. Karelson 17,88, 2) R. Wakkar 15,08, 3) J. Mälkson 14,59.

Eesti uus kuulitõukesuurus M. Karelson.

Pärnu „lapserööv" selgus.

6-aastane Ingrid Awilo leiti Porkunist.

Pärnu kriminaalpolitsei selgitas möödunud nädalal Pärnust Kaare Awilo juureit salaja ära wiidud 6-aastase Ingrid Awilo asukoha. Nimelt oli Awilo lahutatud meest lasknud naise juures elawa tütre wiia Wirumaale Porkuni kurttummadekooli kojamehe Ansi juure. Sealt wiis Kaare Awilo oma tütre Pärnu tagasi.

Wäike Ingrid Awilo on saanud wanemate lahutuse tõttu juba mitu aastat wintsutada. Laps on juba warem 5 aastat olnud kaswatada Porkuniz Ansi juures, kelle naine Alma on Awilo mehe õde. Tänawu 19. augustil wiis Kaare Awilo lapse salaja Porkunist ära enda juure Pärnu. Kuna mees ei pea Kaare Awilot lapsele sündiaks kaswatajaks, lasi ta oma naistuttawa Hedwig Stepani wiia wäikese Ingridi möödunud nädalal Pärnust tagasi Porkunist, kust ema nüüd lapse jällegi tagasi Pärnu tõi.

Valitsuse koosolekud esmasp. ja neljapäeval

Esmaspäeviti koosolek Vabariigi Presidendi juhatusel.

Ühenduses Wabariigi Presidendi töörummide ülewiimisega Kadriorgu administratiiwhoonesse peetakse edaspidi üks Wabariigi Walitsuse koosolek igal nädalal Wabariigi Presidendi osawõtul Kadrioru administratiiwhoones. See on nimelt iga esmaspäewane koosolek, kus tulewad läbiwaatamisele seaduseelnõud ja muud küsimused, millede arutamisel tarwilik Wabariigi Presidendi juuresolek. Teine Wabariigi Walitsuse koosolek igal nädalal peetakse edaspidi neljapäewiti, mille päewakorras on harilikud walitsemisküsimused.

Soome üliõpilaskoori külaskäik oktoobris.

ETA. Helsingi, 23. septembril.

Soome üliõpilaskoor „Ylioppilas Laulajat" asub 8. oktoobril kontsertreisile Tallinna, Tartu ja Riiga. Reis kestab 12. oktoobrini ja sellest wõtab osa 80 lauljat.

Loodetav ilm

laupäewal, 24. septembril.

Kergest keskmiseni lõunakaarte tuuli. Öösel selgewõitu. Sisemaal jahe. Päewal kerge pilwitus ja temperatuur endine. Kuiw. Sombane.

Tervitusi Vabariigi Presidendile.

Wabariigi Presidendi K. Pätsi nimele on tulnud järgmised telegraafilised tervitused:

„Haapsalu kaswatuspäew tervitab Teid, härra President, kõigi Eesti laste hea isana ja soowib Teile pikka iga ning palju jõudu eesti rahwa edaspidiseks juhtimiseks."

„Eesti Õpetajate Liidu asemikkude kogu tervitab Teid, härra President, oma aastakoosoleku puhul ja soowib, et Teie weel kaua juhiksite õnneliku käega meie kalli kodumaa saatust."

„Kadila koolipere saadab Teile uue Kadila koolimaja pühitsemise puhul parimaid tervitusi. Koolijuhataja."

Peaminister K. Cenpalule tuli Eesti Haridusliidu õpperingide päewadest ja raamatukoguhoidjate kongressist osawõtjailt järgmine telegramm: „Palume Teid wastu wõtta meie tulisem poolehoid Teile kui praegusele eestluse eestwõitljale. Tegelike kultuurikandjaina tõotame järgida Teie waimustawale püüdele."

Vene keele oskus tõuseb

Ligi 4000 õpilast õpib praegu vene keelt.

Haridusministri otsusega on kinnitatud eragümnaasiumides ja erakeskkoolides õpetatawate wõõrkeelte järjekord 1938/39. kooliaastast järgmiselt: Türi eragümnaasiumis — esimene wõõrkeel inglise, teine saksa kuni 1. augustini 1940 ja wene, alates 1940; Otepää eragümnaasiumis — esimene inglis, teine saksa, Rootsi eragümnaasiumis — teine wõõrkeel inglise, Rõõmme erareaalkoolis — teine wene, Lihula erareaalkoolis — teine saksa, E. Lenderi eraprogümnaasiumis — teine saksa ja Jõhwi erareaalkoolis — teine wene. Seejuures tuleb märkida, et meie koolides näib tõuswat huwi wene keele õppimise wastu. Kokku õpib wene keelt praegu ligi 4000 õpilast.

Eesti allveelaevad homme Helsingis.

ETA. Helsingi, 23. sept.

Eesti allweepaadid „Kalew" ja „Lembit" ja suurtükipaat „Laine" saabuwad homme kella 8.30 ja 9.00 wahel külaskäiguks Helsingi.

Dr. G. Kangro kolmekordne tähtpäev.

24. sept. tähistas oma 50 a. sünnipäewa, 25-a. hõbepulma ja 20 a. ametijuubelit Räpina jaoskonna arst dr. Georg Kangro ühes abikaasa Lindaga. Georg Kangro sündis Wana-Antsla wallas, Wõrumaal 24. sept. 1888. a. Peale keskkooliharidusse saamise siirdus õppima Tartu Ülikooli. Olt wahepeal sõjawäes, kust lahkudes walitti Räpina jaoskonna termishoiu arstiks. Pika rea aastaid töötades Räpinas on dr. Kangro oma wastutulelikkusega saanud wäga populaarseks. Oma otsese ametiala kõrwal wõtab juubilar elawalt osa ka seltskonnatöösst, olles tegew kohalikkudes organides — tuletõrjes, haridus- ja põllumeeste seltsis nina sanitaararstina kaitseliidu Räpina malewkonnas.

Linda Kangro sündis Räpina wallas Kõõnu külas Truutsi talus. Abielludes G. Kangroga asuti üheselt rajama [illegible]elu, mis õnnelikult jõudnud nüüd hõbepulmadeni

4.000-kroonine murdvargus Narvas.

Weneaegse polgaülema tütre ehetekast wiidi korterist päise päewa ajal.

Murdwaras wiis ära Narwas, Lembitu tänawas nr. 22 elawa Weera Stresewski korterist neljapäewa lõunal ära kastikese, milles leidus kuld- ja hõbeehteasju kokku 4.000 krooni wäärtuses. Korterisse pääsemiseks purustas murdwaras ukseluku. Sissetungimiseks waras walis aja, mil Weera Stresewski oli läinud linna, tegema majapidamise sisseoste.

Weera Stresewski on endise wene sõjawäe Petrowski polgu ülema tütar ja elab Narwas Eesti iseseiswuse alguseet peale. Wanematelt oli Weera Stresewski pärinud suurema hulga ehteasju — kuldkäewõrusid, sõrmuseid, kellasid ja wäärtkiwe. Enda elatamiseks Stresewski realiseeris aeg-ajalt wäärtasju. Neid hoidis ta oma elutoas, wäikeses kastikeses. Nähtawasti oli murdwargal teada waranduse olemasolu, kuna muid asju korterist kadunud ei ole.

Kriminaalpolitsei alustas energilist juurdlust kurjategija leidmiseks.

Hitler — Chamberlaini nõupidamine Godenbergis.

Rahu oleneb sündmustest Tshehhoslovakkias.

Praha valitsuselt nõutakse vahejuhtumite vältimist.

ETA. Godesberg, 23. septembril.

(Havas.) Inglise-Saksa läbirääkimiste tulemus oleneb sündmuste arenemisest Tshehhoslowakkias. Selline on mulje, mis eile õhtul pärast Chamberlaini ja Hitleri kohtamist saadi siinseist Saksa ringkonnist. Paistab, et Hitler ei ole end sidunud mingi lubadusega. Kuuldawasti on eilsel kohtamisel arutatud kokkuleppe tingimusi. Nagu usalduswäärsest allikast kuuldub, olewat Chamberlain esitanud järgmised ettepanekud: 1) Saksamaale loowutatakse need Sudeedi maakonnad, kus sakslasi on üle 50 protsendi elanike arwust: 2) Saksamaale loowutatud maakondadesse wiiakse üle ka need sakslased, kes elawad teistes maakondades, mis jääwad Tshehhoslowakkia alla; 3) tshehhid, kes elawad maakondades, mis loowutatakse Saksamaale, wiiakse üle teistesse maakondadesse, mis jääwad Tshehhoslowakkia alla; 4) luuakse rahwuswaheline komisjon uute piiride äramärkimiseks, kusjuures see komisjon peab arwestama elanike ülewiimise kergendusi, geograafilisi tingimusi ja strateegilisi tarwidusi. Ühtlasi peaks see komisjon korraldama elanike wahetust. 5) Selle organismi loomisele peab järgnema demobiliseerimine.

Läbirääkimistel Hitler olewat puudutanud ka poolakate ja ungarlaste seisukorda Tshehhoslowakkias, samuti uue Tshehhoslowakkia riigi piiride tagamise küsimust. Chamberlain olewat seletanud, et Saksamaa peaks hoiduma igasugusest sammust, mis wõiks rahulise lahenduse teha wõimatuks. Hitler olewat seepeale wastanud, et Praha käitumine wõib osutuda niisuguseks, et Saksamaa ei wõi jääda rahulikuks pealtwaatajaks.

ETA. Godesberg, 23. sept.

(Reuter.) Kõneluste Chamberlaini ja Hitleri wahel jatkatakse täna kell 11 Dreeseni hotellis. Peterbergi hotellis, kus asub Briti peaminister Chamberlain ühes oma personaaliga, pöleside tuled öö läbi kuni waraste hommikutundideni. Ka Dreeseni hotellis, kus asub Hitler oma kaastöölistega, oli märgata elawat tegewust pärast eilsete kõneluste lõppu mõlema riigimehe wahel. Pärast Chamberlaini lahkumist eile õhtul Hitler einetas Dreeseni hotellis ühes oma lähemate kaastöölistega, nende hulgas mustkaardi juht Himmler, wälisminister von Ribbentrop ja propagandaminister Göbbels. Chamberlain jäi kogu õhtuks oma ruumidesse Petersbergi hotellis. Õhtusöök toodi temale tema eraruumidesse.

Siinsed Saksa ringkonnad on üldiseltoptimistlikud Hitleri ja Chamberlaini läbirääkimiste suhtes.

ETA. Praha, 23. sept. (Havas.) Awaldati ametlik teadaanne, mille üteldakse: Tshehhoslowakkia walitsusfai Briti peaministrilt Chamberlainilt teleg rammi, milles nõutakse, et kõikjal, peami=selt aga segarahwastikuga maakondades, hoidutaks kõigest, mis wõiks esile kutsudawahejuhtumeid. See üleskutse käib kõigi kohta, peamiselt aga sakslaste kohta. Tshehhipoolt tehakse kindlasti kõik, mis wõimalik, et wältida selliseid wahejuhtumeid. Walit-sus kutsub kogu rahwast rahu ja korda pidama. Walitsus teeb kõik, mis wõimalik, et Inglise-Saksa läbirääkimised wõiksid areneda segamatult.

ETA. London, 23. septembril.

(Havas.) Eile õhtul kogunes Whitehalli mitmetuhandepäine rahwahulk, kes korraldas meeleawalduse Tshehhoslowakkia küsimuse lahendamise kawa wastu. Politsei tegi pingutusi, et takistada meeleawaldajaid tungimast Downing Streetile. Meeleawaldajad hüüdsid kooris: „Toetame tshehhe!" ja „Lahkugu Chamberlain". Maailmarahu edendamise ühing, kelle üleskutsel toimus meeleawaldus, otsustas seada Downing Streetile pikette, kes lewitaksid rahuüleskutseid. Kella 22-ks oli meeleawaldajate arw tõusnud juba umbes 10.000-ni. Nõuti ka parlamendi kokkukutsumist. Rahwahulkade surwe oli muutunud nii tugewaks, et politsei oli sunnitud kutsuma abi, et wältida rahwahulga tungimist Downing Streetile. Umbes keskõö paiku hakkasid meeleawaldajad aegamööda laiali walguma, pärast seda kui maailmarahu edendamise ühingu delegatsioonile lubati minna wälisministeeriumi protesti esitamiseks.

Rahutused Cieszynis.

Poolakad ründasid politseiposte.

ETA. Cieszyn, 23. sept.

(PAT.) Neljapäewa õhtul oli Cieszyni linna Tshehhi osas tõsiseid wahejuhtumeid. Mitmesse kohta kogunesid suured poolakate rühmad. Kaht politseiposti rünnati relwastatud rühmade poolt. Neil postidel olewad sandarmid wastupanu ei awaldanud, waid põgenesid politseiwalitsuse hoonesse, kus nad endid kindlustasid. Paljud Tshehhi ametnikud on linnast lahkumas wõi saadawad siit ära oma perekonnad.

Tshehhoslowakkia poolakate õiguste eest wõitlemise komitee awaldas proklamatsiooni, milles nõutakse Cieszyni Sileesia ühendamist Poolaga.

ETA. Warssawi, 23. sept.

Ametlikult teatatakse, et riigipresidendi dekreediga astuwad jõusse teatawad kitsendused piiriliiklemises. Need kitsendused puudutawad Pszczyna, Rybniki, Bielski, Cieszyni, Wadowice, Biala ja Zywieci piirkondi.

Prahas uus valitsus.

ETA. Praha, 23. septembril.

(Havas.) Sõjavägede peainspektor kindral Syrovy, keda nimetatakse Tshehhoslovakkia tugevaks meheks, on moodustanud uue valitsuse. Olgu tähendatud, et kindral Syrovy on kaotanud ühe silma võitluses Vene eest sõja ajal. Uue valitsuse koosseis on järgmine: Pea- ja sõjaminister kindral Syrovy, siseminister Morawska kuberner Cerny, välisminister Krofta, rahaminister Kalfus, teedeminister Kamenicky, haridusminister Subert, avalike töö-de minister kindral Usarek, postiminister Dunovsky, kaubandusminister Janasek, põllutööminister Reich, hoolekandeminister Horak, tervishoiuminister Mendl, kohtuminister Fajnor (seni Brno kõrgema kohtu esimees), portfellita ministrid Hodza valitsuse propagandaminister Vavrecka, Praha linnapea Zenkl ja sookolite ühingu esimees Bukovsky. Neljas portfellita ministrikoht on reserveeritud slovaki rahvaerakonnale. Lõpuks teatatakse, et poliitilise komitee esimeheks on senine peaminister Hodza.

Tshehhi väed Sudeedimaa külades

Tulevahetusel 16 surnut ja 9 haavatut.

ETA. Eger, 23. septembril.

(DNB.) Tshehhoslowakkia kindralstaabi ülem on annud neljapäewal pärast lõunat sõjawäele käsu marssida kohe sudeedi=sakslaste piiriäärsetesse piirkondadesse ja okupeerida kõik kohad kuni wiimase külani. Kella 16 paiku saabusid esimesed soomusautode kolonnid sudeedi=sakslaste piirkondadesse, nimelt Königsbergi, Falkenausse, Graslicesse, Neudeki ja mujale, kus teatawasti olid korrateenistuse üle wõtnud sudeedi=sakslaste korrawalwurid pärast seda, kui Tshehhoslowakkia politsei oli tagasi tõmbunud. On olnud juba mitu kokkupõrget, kus kolme tunni jooksul on surma saanud 16 sudeedi=sakslast. Tshehhoslowakkia sõjawägi on edasi marssimas Egeri poole, kawatsedes weel käesolewal ööl Aschi uuesti okupeerida. Egeris on kõrwaldatud kiiresti kõik lipud ja ilustused majadelt. Egeris on praegu käimas tulistamised sandarmite ja sudeedi=sakslaste wahel. Seniste teadete järele on saanud 9 isikut haawata. Praegu puudurwad selle kohta lähemad teated, sest telefoniühendus Egeriga on katkenud. Elanikke on haaranud suur ärewus, sest kardetakse kõige halwemat.

Dramaatilised tseenid Praha tänavail.

ETA. Praha, 22. sept.

(Reuter.) Oli kuulda nuuksumisi ja üksikuid hüsteerilisi hüüdeid, kuid üldiselt walitses tänawail jäine waikus, kui ringhäälingus loeti ette teadaanne, et walitsus on wastu wõtnud Inglise=Prantsuse ettepanekud, ja kui kutsuti rahwast rahulikuks jääma. Teadaandes üteldi: „Walitsus on oma otsuse teinud surwe all, millele ei ole sarnast ajaloos. See oli otsekui diktaat wõidetud rahwale. Ent meie ei ole wõidetud. Meie oleme alistunud, et wältida wiletsust ja werewalamist. Meie ohwerdame endid rahu päästmiseks, nagu Kristus ohwerdas end inimkonna päästmiseks. Meie ei püüa weeretada süüd sinna, kuhu see kuulub, waid jätame kohtumõistmise ajaloole. Meie seisame üksi, kuid meie tahame jääda üheskoos tshehhideks. Nüüd seisab uus elu meie ees."

Warsti pärast selle üleskutse ettelugemist algasid meeleawaldused uuesti. Kuni kella üheni liikusid suured rahwahulgad Praha tänawail, awaldades meelt Inglise=Prantsuse rahukawa wastu. Trammide ja autobuste liiklemine lõpetati juba kell 22. Tuhanded inimesed kogunesid presidendipalee ette, mille wärawad olid awatud, et kergendada tunglemist. Tohutu rongkäik liikus läbi palee hoowi. Briti, Prantsuse ja Saksa saatkonnad seisid tugewa politseikaitse all. Hiljem meeleawaldajate hulgad hörenesid ja hommikuks algas transpordiliiklemine tänawail uuesti.

ETA. Selb, 22. sept.

(Reuter.) Kui sai teatawaks, et Praha walitsus on wastu wõtnud Inglise=Prantsuse ettepanekud, pandi Sudeedimaa linnades lehwima haakristilipud. Kuigi teated, nagu olekšid Tshehhoslowakkia wõimud Egeris ameti maha pannud, ei wasta tõele, on see linn tegelikult siiski sudeetlaste wõimuses. Aschis ärritatud sudeetlaste hulgad ründasid Tshehhi tollimaja. Tolliametnikud wallandati ja küüditati Saksamaale. Rahwahulk wallutas ka politseihoone.

Sudeetlaste leegionärid

püüdsid tungida üle Tshehhi piiri

ETA. Wiin, 23. septembril.

(Reuter.) Ametlikult kinnitatakse, et sudeetlaste leegionärid on püüdnud eile Alam-Austrias Laa ja Haugsdorfi wahel tungida üle piiri Tshehhoslowakkiasse. Ent neid on selles takistatud Tshehhoslowakkia wägede poolt, kes on awanud neile tule.

SÕJAVÄGI PIIRIDEL.

ETA. Praha, 23. septembril.

(Havas.) Sõjawägede peainspektor kindral Syrovy pidas eile raadiokõne, milles ta nõudis, et elanikud säilitaksid rahu ja asuksid uuesti oma töö juure, mis on wajalik nii sõjawäele kui ka rahwa elule. Meie peame ühinema, sest kui meie ei ühine, siis ähwardab meid hädaoht. Sõjawägi seisab kindlasti piiridel, ütles kindral Syrovy.

Ärevus Prahas.

ETA. Praha, 23. septembril.

(DNB.) Meeleolu Prahas on kannis ärew. Kommunistid on lewitanud palju lendlehti, milledes õhutatakse wastupanu. Peale kahe on kõik Praha ajalehed konfiskeeritud. Kesklinnas on juletud palju äri-sid. Elanikud on tegemas suuri fisseoste. Selle tagajärjel on märgata teatawat puudust toidunaineteſt.

Halifaxi „ei" Poolale ja Ungarile.

ETA. London, 23. septembril.

(DNB.) „Daily Telegraphi" diplomaatlik korrespondent kinnitab, et lord Halifax on eitawalt juhtunud Poola ja Ungari nõudmistele nende wähemusrahwuste asjus Tshehhoslowakkias. Ta olewat Poola ja Ungari saadikutele seletanud, et waheſt wõidaks hiljem korraldada Poola ja Ungari wähemusrahwuste küsimusi.

30.000 sudeetlast koonduslaagris?

ETA. Schönberg, 23. septembril.

(DNB.) Põgenikud teatawad, et Tshehhoslowakkia walitsus on Josephstadtis fisse seadnud wangilaagri, kuhu on paigutatud umbes 30.000 sudeedi=sakslast.

Hitler tahtis juba täna saata vägesid Sudeedimaale?

ETA. Pariis, 23. sept.

(Havas.) Proua Tabouis kirjutab „Oeuvre'is": Wiimasel minutil telefoneeritakse meile Godesbergist, et Hitler olewat nõudnud endale õigust saata oma wäed juba täna, reedel, Sudeedi territooriumile kuni 14 kilomeetri sügawuseni. Edasi kuuldub, et Hitler keeldub tagamast Tshehhoslowakkia uusi piire. Kuid samal ajal ta olewat walmis arutama uue üldkokkuleppe tingimusi rahu kindlustamiseks Euroopas.

Ka Vivieres „Ordre'is" kinnitab proua Tabouis' informatsiooni ja lisab, et Hitler olewat kategooriliselt nõudnud Tshehhoslowakkia täielikku ja lõplikku tükeldamist.

Boutelleau „Figaro's" arwab teadwat, et Saksa kindralstaap on wälja töötanud plaani Praha okupeerimiseks, et sundida Tshehhoslowakkiale peale walitsust, mis koosneks isikuist, kes pooldawad rahwussotsialismi rezhiimi ja filosoofiat.

Ka poolakad moodustavad vabakorpuse.

ETA. Warssawi, 23. septembril.

(PAT.) Sileesia mäsuliste liidu Warssawi osakond awaldab teadaande, et on alanud wabatahtlike wastuwõtmine Olsa wabakorpusse, mis on loodud Cieszyni Sileesia wabastamiseks.

(DNB.) Kuna Warssawis kardetakse prantsusewaenuliste meeleawalduste puhkemist, siis on kõwendatud politseiwalwet Prantsuse suursaatkonna ees.

ETA. Genf, 23. septembril.

(DNB.) Ukraina siinse pressibüroo teatel on Ukraina endise rahwuswalitsuse president saatnud Hitlerile, Chamberlainile, Mussolinile ja Daladier'le telegrammid, milledes ta palub Kesk=Euroopa küsimuste korraldamisel arwestada ka Ukraina=Ruteeni Karpaadimaa seisukorda, mis peab saama samad enesemääramise õigused kui teised wähemusrahwused Tshehhoslowakkias.

Umbes 1500 poolakat ka talveks siia?

Põllutöökoda saatis maale laiali küsimuslehed talvise tööjõu vajaduse kohta

Põllutöökoda teostab praegu maal ettewalmistusi selleks, kuidas talwel korraldada põllutööliste saamist. Tööjõu puudus maal on järjest suurenenud ning seetõttu on põllumehed üsna rohkel artwul awaldanud soowi, et nad Poolast sissetoodud suwiliisi wõiksid siia jätta ka talweks. Ka paljud poolakad on omalt poolt awaldanud soowi, et nad aasta ringi wõiksid siin taludes tööd leida.

Et küsimusse saada igakülgset selgust, kuipalju poolakaid siia soowib jääda ning kuipalju neid siin wajatakse, on

Põllutöökoja tööbüroo laiali saatnud wastawad küsimuslehed.

Talupidajaile saadetud küsimuslehes palutakse mitmesuguseid andmeid, muuseas ka selle kohta, kuidas peremehed poolakate tööga on rahule jäänud ja kas nad mõnda poolakat tahawad ka talweks enda juure tööle jätta. Teine küsimusleht on koostatud poola keeles ning saadeti kätte siintöötawaile Poola põllutöölistele. Selles päritakse muuseas andmeid poolakate tulewikukawatsuste kohta, kuidas nad tööoludega oma peremehe juures on rahul olnud ning kas nad soowiwad eelolewaks talweks Eestisse tööle jääda.

Mõlemad küsimuslehed tuleb Põllutöökojale tagasi saata hiljemalt 1. oktoobriks,

kusjuures see on iga peremehe enda huwides, et antaks wõimalikult täpseid andmeid, sest see kergendab tööjõu saamist talweks kui ka tulewaks suweks. Kui küsimuslehed on koos, siis selgub ka lähemalt, kuipalju poolakaid siia talweks soowib jääda ning kuipalju neid siin on waja.

Poola põllutöölisi on meil praegu tööl 3884 isikut,

nende hulgas jäi 73 isikut juba möödunud sügisel siia talweks tööle. Tänawu on aga talwiste tööliste nõudmine tublisti suurenenud, sest mullu olid poolakad siin alles esimest aastat ning talupidajad ei olnud nende töötõime peale weel päris kindlad. Põllutöökoja tööbüroo juhid jutustawad, et maal ringi sõites on nad nüüd saanud mulje, et

talweks wajatakse maale umbes 1500 poolakat,

kuna ülejäänud 2500 poolakat arwatawasti sõidawad minema. Nende ärasõit toimub nowembrikuu esimesel poolel.

Ärasõiduks koondatakse töölised siis üksikute tähtpäewade wiisi Walka, kust nad eshelonide kaupa saadetakse Poola tagasi. Tõigemad andmed selle kohta teatatakse aga igasse konwenti, kui ärasaatmisaeg juba hakkab jõudma lähemale.

Piimavedu jalgrattaga.

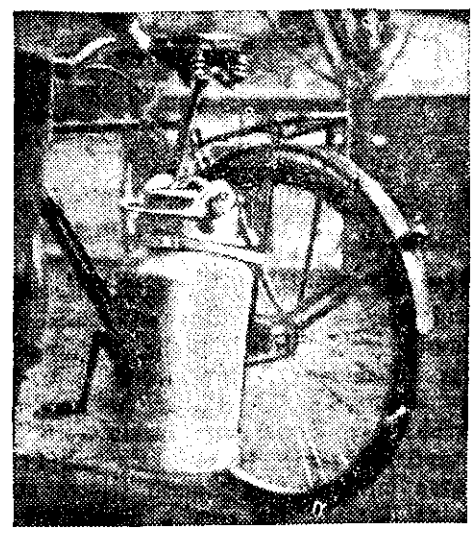

Piimawedu meiereisse kuulub talu igapäewaste tööde hulka ja seda on soowitaw mitme talu peale ühiselt toimetada. Kui aga talu asub teistest kaugemal ja piimahulk on wäike, siis teeb tõsist raskust iga päew hobust piimaweoks rakendada, et piima meiereisse wiia.

Siin aitab wäiketalupidajat wälja jalgratas, mida nüüd juba peagu igas talus olemas. Saksamaal on wäiketalupidajatel wäga lewinud jalgrattaga piimawedu, kusjuures piimakann kinnitatakse tagumise ratta külge. Parema tasakaalu saawutamiseks wõib isegi kaks wähemat piimanõu ratta külge kinnitada. Piimanõude kinnitamine on wäga lihtne 25 sm pika S-haagi ja 90 sm pika nahkrihma abil. Haak pannakse tagumise ratt raami külge ja kann kinnitatakse rihma abil nagu pildilt näha. Sõit niisuguse piimakoormaga olewat wõrdlemisi mõnus, sest piimanõu raskuspunkt asub maa ligi. Kuna kinnitamisseadeldis on wäike ja kerge, siis wõib seda alati taskus kanda, kui jalgrattaga soowitakse meierei juurest mõnda wajalikku kõrwalsõitu teha. Juuresolewalt pildilt näeme kuidas jalgratas ühes külge kinnitatud piimanõnga wälja näeb.

Õlletehastel ei lubata sisse tuua wälisotri

Põllupidajaile kindlustatakse otrade realiseerimine. — Õlletehased peavad maksma otrade eest vähemalt 17,5 senti kilost.

Wabariigi Walitsus oma kolmapäewasel koosolekul majandusminister L. Sepa sellekohase ettepaneku puhul tegi oma resolutsiooniga temale ülesandeks wõtta korraldamisele, et õlletehased pakutawa õlleodra 1938. a. lõikusest wiljakaswatajatelt ära ostaksid, makstes sellejuures järgmist hinda: wähemalt 17,5 senti kilogramm franko saatejaam wõi sadam, loomukaalu 680 gr juures ühes liitris; odra eest, mille loomukaal on üle 680 gr ühes liitris, makstakse iga üle olewa 10 gr eest alushinnale 1 protsent juurde.

Otsustati Riigi Wiljasalwele otrade sissewedamiseks antud load kasutamata osas lugeda tühistatuks; samuti otsustati mitte lasta müügile Wiljasalwe laos olewaid otrade tagawarasid kuni uue korraldusení.

Resolutsiooni põhjuseks oli asjaolu, et tänawuste wõrdlemisi heade suwewiljasaakide juures on oodata suuremat odra pakkumist ka õlletehastele. Selle tõttu on aga karta, et õlleodra hind surutakse liiga alla, mis omakorda wõib mõjutada odra külwipinna wähenemist tulewal aastal ja seega takistada wajadust wälismaalt õlleotri sisse lasta. Et aga õllehind on kalkuleeritud eelmise aasta kõrgema hinna tasemel ja ei ole ette näha õllehinna alandamist, siis ei osutunud otstarbekohaseks ka odrahinna allaminek. Õlletehaste odratarwitus kõigub 3500—4000 tonni ümber aastas ja see kogus moodustab küllalt tähtsa osa turuleminewast odrast, et selle tootmise tasuwuse kindlustamisega mõjutada tunduwalt odraturgu.

Heegeldatud krae walgest wõi helewärwilisest lõngast. Ümmargused motiiwid tuleb enne walmis heegeldada ja siis ühendada, serw tihedalt üle heegeldada ja lõppeks tippudega warustada. Ümmargust motiiwe selle krae heegeldamiseks on waja 7—8.

Puhastagem puunõud hoolsasti.

Sügisel wajame palju nõusid mitmesuguste toiduainete säilitamiseks. Mitme toiduaine, näiteks kurkide ja kapsaste, hoituks on eriti head puunõud. Kuna puunõude seinad on poorsed, imbuwad lõhnad ja ained, mida nendes hoitud, sügawale puukutte ja on sealt wäga raskesti eemaldatawad. Seejuures püsiwad käärimisbakterid ja hallitused puus kaua eluwõimelised ja wõiwad rikkuda hoidise. Sellepärast peab igakord enne uute toiduainete sissepanemist ja pärast nõu pikemaagset seismist seda põhjalikult puhastama. Eriti oluline on see juhul, kui puunõus hoitud toiduaine on mõnel põhjusel rikki läinud wõi kui nõus warem on hoitud teist ainet kui sinna kawatsetakse panna käesolewal aastal.

Toiduainete säilitamise nõusid ei tohiks kasutamise waheajal hoida pidewalt wee all, näiteks wihmawee kogumisnõuna. Selle mõjul omandab nõu erilise ebameeldiwa seisnud lõhna, millise kaotamine on seotud suurte raskustega. Ka hakkawad sellises nõus kergesti arenema mädanemiseod. Samuti ei ole hea hoida nõu wahepeal kaanega kaetult, mille mõjul see omandab seisnud umbse lõhna.

Hoidise nõust lõppemisel tuleb see otsekohe puhta wee ja harjaga puhtaks küürida ja loputada.

Lõhnade ja maitsete kaotamiseks ning nõu desinfitseerimiseks on hea hautada seda kadakokstega: nõusse panna wärskeid kadakaokst ja kallata need üle keewa weega. Wette lisada mõned ahjus hästi kuumaks aetud raudkiwid ja sulgeda kaas wõimalikult kindlasti. Wesi seisab sel witsil õige kaua kuum ning aur saab põhjalikult mõjuda puukoele. Mõju suurendawad kadakaokkais leiduwad ühendid, mis häwitawad nõu seintele jäänud pisikuid, kaotawad lõhnu ja kõrwalmaitset.

Kadakaokste ja kuuma wee asemel wõib hautamiseks kasutada ka lubjawett: wärskelt kustutatud lubi segada kuuma weega lubjapiimaks, wõttes 1 lt. lubjale umbes 1 pang wett. Segu kallata tünni ja uhta sellega nõu seinad üleni. Lasta seista. Wajaduse korral korrata kuuma lubjapiima nõusse walamist. Loputada puhta weega ja kuiwatada. Pikemat aega teiste ainetega seisnud nõud ei saa harilikult ühekordse puhastamisega weel täiesti puhtaks, waid seda tuleb korrata. Lõplikult kuiwatada warjuses kohas: päikesepaistes nõu lauad kuiwawad kergesti kooldu.

Puhastatud nõud on, kui puhastamine on toimitud korralikult, wabad igasuguseist kõrwalmaitseist ja -lõhnadest ning hästi kasutatawad toiduainete hoiuks.

Mitmesugust.

Saapataldade wastupidawust saame tunduwalt suurendada sel teel, kui määrime need sisse wärnitsaga. Seejuures ei tohi wärnitsat tõmmata pealisnahale, waid ainult tallale. See teeb naha kõwaks ning wastupidawaks, pealisnahk aga wõib selle tagajärjel hakata murduma.

Wärwitud kingadelt ja käekottidelt saame wana wärwikorra eemaldada neid pestes atsetooniga. Soowitaw on ka naha üleputhastamine atsetooniga enne nende wärwimist, kuna atsetoon eemaldab kõik wärwile kahjulikuks osutuwa mustuse.

Kunnamarmelaadi ja -tarrendi keetmisel pole soowitaw puuwilja enne keetmist koorida. Hoidise tardumist põhjustaw pektiinaine asub suurelt osalt koore all ja eemalduks puuwilja koorimisel.

Sukkade nõelumisel on soowitaw suurte aukude puhul kasutada weidi tüllt. Tüll peab olema suka wärwiline ja see kinnituks nõelumise kestes suka külge, ühtlasi hõlbustades suka nõelumist.

Heegeldatud zhaboo peenest walgest wõi heledast niidist. Esiteks tuleb walmis heegeldada zhaboo keskosa, siis jatkata tööd kummastki pikiserwast, sämpe kogu aeg juure kaswatades. Krae on kergelt kaarduw, heegeldatud kerges hõredas pistes. Seos sirge, mutdu samasugune kui krae.

Perenaised kandku töö juures tugevaid jalanõusid!

Ameerika jalaspetsialistide ühing on uurimuste varal kindlaks teinud, et iga perenaine päevas oma töö juures keskmiselt kõnnib 13 kilomeetrit. Aasta jooksul tähendab see, et Ameerika perenaised jaanuarist kuni detsembrini kõnniksid põiki üle Ameerika mandri ja üheksa aastaga nad matkaksid piki ekvaatorit ümber maakera.

Lõppjäreldus, mis ameerika eriteadlased sellest arvutusest teevad, on, et perenaised oma igapäevase töö juures ei tohi kanda kergeid toakingi, vaid tugevaid tänavajalanõusid. „Ükski inimene," nii väidetakse, „ei tuleks mõttele 13 kilomeetrit ära joosta vilttuhvlites, kuna see oleks jalgadele liiga väsitav. Korralikkude saabaste kandmine ka koduste tööde juures vähendaks suuresti perenaiste juures nii levinenud jalahaigusi."

(U. P.)

Nõuandeid perenaistele.

Puuviljaplekke laudlinast on kaunis raske välja võtta. Kallake plekile veidi glütseriini ja laske seista umbes tund aega ja peske siis palava veega. Tagajärjed on peagu alati rahuldavad.

•

Kunstsiidi ei tohi kunagi pärast pesu väänata. Pigistage pestavat kunstsiidieset käte vahel ja mässige puhta räti sisse. Niiskena kergelt triikida.

•

Ärge sukki kunagi triikige.

•

Kui teil on triikida suur pesu, siis alustage suuremate ja raskemate esemetega ja jätke lihtsamad lõpuks. Algul teil on rohkem jõudu ja seetõttu kergem triikida suuremaid pesutükke, kuna hiljem, kui olete juba väsinud, on kergem tööd lõpetada lihtsamate esemete triikimisega.

Rohelised tomatid ületalve.

Plekkideta rohelised tomatid riputatakse soolaga üle, lastakse öö läbi seista, kuivatatakse järgmisel hommikul hästi üle, ilma et neid selle juurex pigistatakse. Nüüd laotakse tomatid kihiviisi klaas- või kivipurki, puistates vahele rohkesti piprateri, veidi targumit (estragon), tilli ja väiksemaiks kuubideks lõigatud mäerõigast, kallatakse keev äädikas üle ja lastakse õhtuni seista. Siis äädikas jälle pealt ära kallata, veel kord läbi keeta ja jälle keevalt tomatitele valada. 8 päeva pärast äädika keetmist uuesti korrata, siis purk kinni siduda. Sel viisil seisavad tomatid söögikõlbulikkudena talv läbi.

Tomat aedviljaga.

10—12 suurt küpset tomatit vabastatakse välkese noaga ettevaatlikult nahast ja võetakse seemned välja. Selle järele asetatakse tomatid sõelale, kuni kogu vedelik on välja tilkunud. Nüüd lõigatakse nad suuremaiks tükkideks ja tõstetakse kastrulisse, kus enne on sulatatud neli supilusikatäit võid, lisatakse veel juure 1—2 viilu hakitud sibulat, kimbuke peenekslõigatud peterselli, veidi küüslauku, soola, valget pipart, kolm peotäit riivsaia ja lastakse sellel kõigel pool tundi tulel virga segamise all keeda, kuni kõik on muutunud ühtlaseks pudruks. Selle järele antakse lauale. See sobib suurepäraselt roastbeefi või hariliku loomaliha juure.

Puutöö juures tarwitatawad puurid, rasplid ja wiilid.

Tänases lehes jatkame wajalisemate puutööriistade kirjeldamist, andes seekord ülewaate puuridest, rasplitest ja wiilidest. Nimetatud tööriistad kuuluwad hädawajalisemate tööriistade hulka puutöölisele.

Lusikpuure tarwitatakse peamiselt aukude ettepuurimiseks puukruwidele. Tawaline lusikpuuri läbimõõt on 2—10 mm, kuid kasutatakse ka kuni 25 mm. läbimõõduga puure, (waata joon. 1). Teritatakse lusikpuuri teesipoolt shaabriga. Shaabri wõib walmistada wanast sae witlist, käiates maha wiili hambad (waata joon. 6).

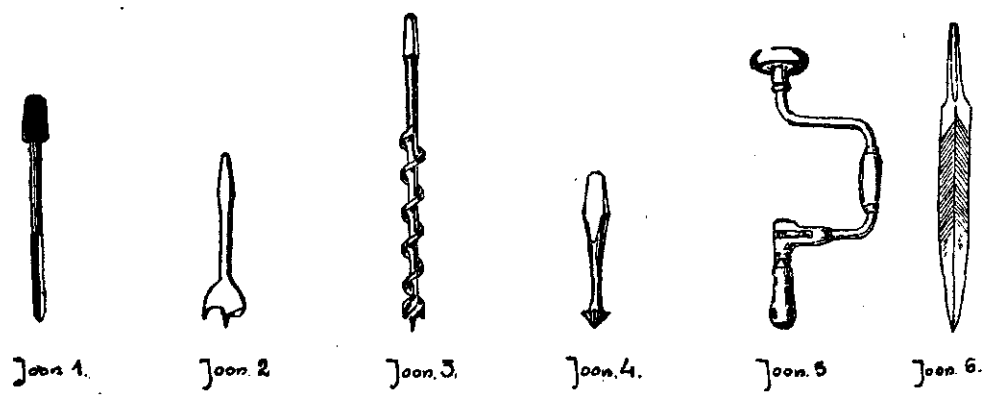

Joon. 1. Joon. 2 Joon. 3. Joon. 4. Joon. 5 Joon. 6.

Puurid: 1) Lusikpuur, 2) tsenterpuur, 3) spiraalpuur, 4) kassipeapuur, 5) puurivänt, 6) viilist tehtud saaber.

Tsenterpuure walmistatakse 2 mm. wahega 4—75 mm. läbimõõduga, kuid tarwitatawamad on 6—50 mm. läbimõõduga puurid. Tsenterpuur (joon. 2) on mõeldud põik pun puurimiseks, otseti puus ei pea ta keskkohta, auk tuleb lopergune ja suurem puuri läbimõõdust.

Spiraalpuure tarwitatakse nii põik kui ka otseti puu puurimisel. Spiraalpuure walmistatakse paljudes wormes, neist meil tarwitatawamaks on „Lewini" järele walmistatud spiraalpuurid (waata joon. 3).

Kassipea puuri tarwitatakse puukruwide jaoks puuritud aukude pealt kooni puurimiseks, s. t. pesa walmistamiseks puukruwide peade jaoks (waata joon. 4).

Puuriwäntadest parimaks on shnekedega warustatud puuriwänt, sest säärase puuriwändaga on wõimalik puurida ka kitsas kohas, kus wõimata ajada puuriwänta ringi. (waata joon. 5).

Rasplid ja wiilid.

Rasplei ja wiile on õige mitmesuguseid, kuid wajalisemad neist on: sirge raspel (joon. 1), poolümmargune raspel (joon. 2) ja ümmargune raspel (joon. 3). Wiilidest on wajalisemad samuti sirge — (joon. 4), poolümmargune — (joon. 5) ja ümmargune wiil (joon. 6). Peale nende on wajaline eriline wiil saagide teritamiseks, n.n. saewiil (joon. 7).

Raspleid ja wiile kasutatakse, siis kui puutöö juures tuleb ette eseme osi, millede worm ja kuju ei wõimalda nende wäljatõõtamist ja silumist hõõwliga.

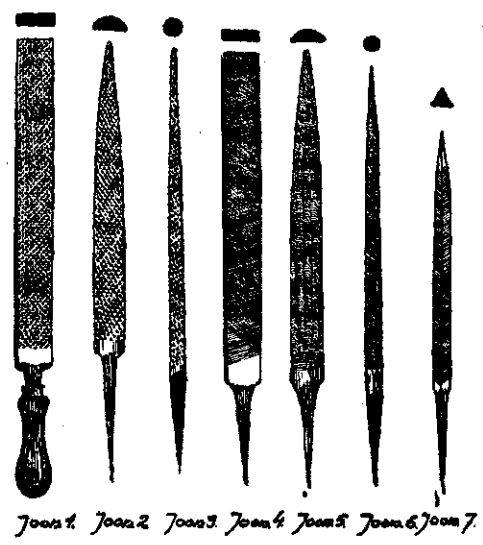

Joon. 1 Joon. 2 Joon. 3 Joon. 4 Joon. 5 Joon. 6 Joon. 7

Rasplid ja viilid.

Lina-Petserimaa põllumehe tuluallikas.

Sügispilte Petserimaalt.

Petserimaa põllumees on käesolewal sügisel endaga rohkem rahul kui kunagi warem. Põllusaak polnud küll kõige parem, ent hea ja kuiw sügis wõimaldas kõik põlluwilja korralikult nurmelt ära koristada ja saagist jatkub oma pere toitmiseks ning weidi jaab sellest tuua isegi Petseri laadale, et saada wäikest kuluraha. Suuremad summad satuwad Petserimaa põllumehe taskusse aga hiljem, mil lina on turustamiseks küps ja kui see Petserimaa rikkus hakkab oma tootjale tasu andma.

Praegu on

lina juba leost wälja wõetud ja põldudele pleekima paigutatud.

Terwed nurmed on neid täis ja teed mööda sõites näed igal pool walendawat walget lina. Ning pole palju liialdatud, kui ütelda, et kogu Petserimaa on linaleo haisu täis, sest seda lewitawad tee äärde laiali laotatud linad kui ka tee ääres asuwad linaleolombid. Osalt on linade leotamiseks kasutatud ka järwesoppe, eriti Wilo wallas, ja wähe on hoolitud sellest, et see on surmaks kaladele.

Linaharimisele pühendatakse Petserimaal kõige rohkem tähelepanu ja lisaks suurele hoolele, mis linale osutatakse,

on siin wälja arenenud weel oma kindlad traditsioonid,

milledest eritt wanemad inimesed peawad ihu-hingega kinni. Need traditsioonid ja kui õieti ütelda — ebausukombed ilmnewad juba kewadel lina külimisel. Lina wõib külida ainult siis, kui puhub tasane põhjatuul ja walitseb kerge rünkpilwitus. Siis idaneb lina hästi ja kaswab hästi pikaks. Lina kaswamise ajal on peremehe siim alati walwamas, et lina hukka ei läheks, ja kui prasdnikupäewadel waimulik ikooniga külastab küla, siis wiiakse ikoon ka linapõllule ja waimulik kastab seda pühitsetud weega.

Sügisel aga, kui on käsil linakitkumine,

on tööl eriti naised,

kuna meestele see küürutamine ei meeldi. Mehed kannawad kokkuseotud linapeod hunnikusse ja hoolitsewad selle edaspidise harimise eest.

Kus peremees aga teada tahab saada, palju ta lina põllult on saanud, ja linapeosid üle tahab lugeda, siis ei tohi ta lugemisel mingil tingimusel näpuga näidata linale, waid peab wõtma kätte ühe linakõrre ja sellega wõib lugemist tõimetada. Milleks see hea, seda ei teata isegi, ent see on isa-isadelt päritud komme ja seda täidetakse. Samuti, kui asutakse lina tiikidesse ligunema paigutama,

wisatakse enne tiiki ranatükk.

See peab andma linadele müügil kaalu juurde.

Neid kombeid on lugematu arw, kuid noorem põlw hakkab neist üha wähem lugu pidama ning paremat linasaaki ei oodata enam pühapildiga põllul käimisest ja muust säärasest, waid seda saadakse otstarbekalt korraldatud maaharimisest.

Tänawu sügisel suudeti wili põldudelt koristada õigeaegselt ning õigeaegselt saadakse see ka salwedesse. Sest ka Petserimaa on jõudnud nii kaugele, et

wiljapeksmine toimub enamalt jaolt masinatega

ja waid harwa weel mõnes kohas lööwad koodid kilks ja kolks wastu sawist rehepõrandat. Möödunud aastal osteti Petserimaale 16 wiljapeksugarnituuri ja tänawu on neile lisaks ostetud weel 10 garnituuri, nii et endiste masinatega kokku on igas wallas mitu masinat. Seetõttu on ka wiljapeksmise hind palju odawamaks läinud kui oli seda warem.

Enne, kui masinaid oli wähe, oli raskusi nende saamiseks rehepeksule ja masinistil olid head päewad. Käidi, paluti ja nuruti, et masin tuleks esijoones nende küllа, ja masinistile toodi kohe liigud kaasa. Nüüd aga on asi koguni ümberpöördult. Kuna masinaid on palju, peab masinist ise sõprust looma mõjukamate külameestega, et tema masin külas tööd leiaks.

Huwitaw on märkida, et Petserimaal pole ainustki masinatarwitajate ühisust, nagu seda on mujal, waid kõik wiljapeksumasinad on üksikute isikute käes.

Praegu on käsil ka juba kartuliwõtmine, mida soodustawad eriti ilusad sügisilmad. Kartulisaak on kohati wäga hea.

Igal sügisel peab Petserimaa põllumees kalkuleerima,

palju jätab ta loomi ületalwe.

Sest tihti on heinasaak äpardanud ja pool karja tuleb sügisel maha müüa. Tänawu aga seda häda eriti karta pole, kuna heinasaak oli hea. Järjest on rohkem rõhku pandud ristikheinapõldude juurdesoetamisele.

Mis aga talwe liginedes hakkab siin muret walmistama, on

küttepunde puudus.

Kuid sellest peab üle aitama turwas. Tänawu on wee- ja turbaühingud sel alal eriti palju tööd teinud ja wõib loota, et seega ei teki ka nii suurt küttepunde kriisi, nagu seda on warem mõnikord talwel olnud.

poleks juba enne otsustanud Garthi kutset wastu wõtta, oleks ta seda teinud praegusel hetkel. Tüdruk polnud ainult wõluw, waid täieline mõistatus. Kuid ta ei imestanud, leides sellise eseme tüdruku käekotist, — sest ta teadis, et Gail Ingleton oli kunstnik rohkem kui ühel alal.

Kolmest lauasistujast olid kahel automaatrewolwrid. Teine neist oli Victor Raiefieldi taskus.

2. peatükk.

Raiefield sulges käekoti ja andis selle sõnalausumata tüdrukule. Garth korjas tassi uuesti üles ja pani selle wabandusterahe saatel lauale.

„Kuidas oleks meie juurde õhtusöögile tulekuga?" pöördus ta jälle Raiefieldi poole. „Meil pole teile pakkuda midagi erilist, kuid meil on rohkesti worste. Gail on ülemkokk ja pudelipesija."

„See on teist wäga lahke," ütles Raiefield. „Olen Londonis wõõras ja tunnen siin wäga wäheseid. Pealegi," lisas ta naeratades, „on worstid mu nõrkus."

„Siis hakkame liikuma," soowitas Garth ja tõusis. „Meil pole kaugele minna — elame Bloomsburys."

Teel sai Raiefield teada, et Gail ja Garth polnud abielus. Sõrmuse puudumisest tüdruku sõrmes järeldas ta, et nad polnud ka kihlatud. Kuid kas nad olid lihtsalt head sõbrad, wõi ühendasid neid intiimsemad sidemed, selle üle ei jõudnud ta selgusele. Roninud üles tüüpilise Bloomsbury üürikorteri trepist, näitas tüdruk oma tuba, mis asus Garthi toa wastas üle koridori.

„Kuid me alati keedame koos," seletas ta. „Saab gaasi kokku hoida. Pealegi on meil palju läbi rääkida."

„Muidugi," ütles Raiefield ja jutt jäigi sellega.

Garthi elutuba ei sisaldanud mingeid üllatusi Raiefieldile. See oli tulwil lõuendeid. Raamis oli wõrdlemisi hea pilt Gailist mõtlewas asendis. Kaminasims oli üle külwatud pintslitega. Laest rippus wärwilaikudega määritud palett. Mööbel oli kulunud ja wilets. Raiefield leidis end arutamas, miks need, kes tegelewad wärwide harmooniaga, end ümbritsewad esemetega, mis ajawad lihtsurelikule peale hirmujudinad.

„Toas on õudne korralagedus," wabandas Garth. „Kuid muidu pole ruumil wiga. Hästi palju ülemist walgust," ütles ta laes asuwale aknale osutades. „Ja nüüd te wabandate mind korraks. Lippan meie õlletagawara täiendama."

„Wõtke istet," ütles Gail, kui Garth oli läinud. „See armetu wälimusega tool siin on wõrdlemisi mugaw."

„Wälimuselt need toolid omanikkudega just ei sarnle," naljatas Raiefield „Usun, et teil pole wist kuigi kerge, nagu kõigil — „tundmatuil" tahtis ta öelda, kuid parandas kiiresti — tunnustust leidmata kunstnikel?"

Tüdruk kehitas õlgu.

„Aetakse kuidagi läbi. Kuid ärge kujutlege, et olen andekas kunstnik, kes ootab tunnustust. Ma pole seda. Kuid Garthil on küll talenti ja kunagi saab ta kindlasti kuulsaks."

„Olete kaua juba tuttawad?"

„Ainult mõni kuu," wastas tüdruk wiiwitamatult. „Sellest ajast alates, kui kolisin wastaskorterisse. Garth on siin juba elanud aasta."

1. peatükk.

Nimi „Erebus", mis oli suurte tähtedega maalitud walgustatud kerale kohwiku esiküljel, muutis täielikult Victor Raiefieldi elukäiku. Nimi meeldis talle, wihjates kaosele ja pimedusele. Ta oli läbi käinud kõik kirewad tänawad ja restoranid, millest koosnes Soho. Kohwik „Erebus" asus Comptoni tänawas ja ebamäärase lootusega kohata siin tüdrukut, keda ta otsis, astus Raiefield sisse.

Ta oli teatawal määral pettunud publikust, kes laudade ääres weetis aega. Nimel oli nähtawasti wäga wähe ühist kohwiku külastajatega. Siin oli rohkesti wälismaalasi ja omapäraselt ning hooletult riietatud noormehi ja neidusid, nähtawasti kunstikooli õpilased wõi fanaatilised agitaatorid parema maailmakorra loomiseks, kes kirjutasid ebaloogilisi üleskutseid, mida keegi ei silmitsenudki.

Kohwiku ühes nurgas mängisid kaks wanemat meest malet. Üks oli habemega wenelane ja teine kahtlase wälimusega inglane, kelle nägu ja käed polnud paaril päewal enam näinud wett ega seepi. Ta kõneles haritud isiku tooniga, kuid Raiefield polnud üllatatud — ta oli kohanud mitmeidki weidraid ja wäga intelligentseid isikuid Sohos.

Laud maletajate kõrwal oli waba. Raiefield istus ja tellis musta kohwi. Male oli mäng, milles ta oli wõrdlemisi asjatundja ja hetke silmitses ta mängu waikse huwiga. Mehed olid wäärikad wastased, leidis ta. Wenelase tublidus seisis tugewas ründamises, kuna inglane oskas suurepäraselt kaitsta.

Ta oli nii süwenenud mängu waatlemisse, et ta ei märganud uusi tulijaid enne, kui tool lohises mööda põrandat. Ta pööras pea ja nägi, et keegi mees ja tüdruk wõtsid ta laua ääres istet.

„Ma ei ühine sinu arwamusega, Gail," ütles mees wäga tõsiselt. „Minu asjad on Winterby omadest paremad. Tal pole tehnikat ega dünaamilist meelt."

„Kuid ta maalid on wäga esteetilised," waidles tüdruk. Mehe näole ilmus põlastaw joon.

„Sina ei loo kunagi midagi wäärtuslikku, kui sa ei muuda oma waateid, Gail," tähendas mees üleolewalt. „Winterby töödes pole midagi esteetilist. Puha piltpostkaardi ainestik."

Raiefield pidi tahtmatult kuulama kõnelust. Mees, umbes kolmekümneaastane, oli kaame näo, elawate tumedate silmadega ja kõrge laubaga, mida kroonis tubakarwa juuksepuhmastik. Riietusele ta nähtawasti ei pühendanud kuigi suurt tähelepanu ja ta sinise särgi krae otsad lipendasid hooletult kulunud sportkuuel.

Weel enam kunstniku kalduwusi osutas aga tüdruku riietus. Ta säared olid paljad ja jalgade otsas olid tal sandaletid. Kuigi ta näis omawat päris hea kuju, oli ta teinud kõik, et sealt kõrwaldada naiselikku wõlu. Sinisest riidest mantel oli tõmmatud üle kootud pluusi ja paksu musta seeliku. Jäi mulje, et ta oli oma riietuse walinud rohkem soojuse kui elegantsi pärast. Kuid tüdruku nägu oli kaunis ja see pani Victor Raiefieldi südame põksuma kiiremini. Raiefield oli sageli enne praegust juhuslikku kohtamist mõtelnud tüdrukule, sest ta kandis taskus üleswõtet Gail Ingletonist...

Juriidiline nõuanne

Wastus lugejale 3937: Päranduse jagamist wõib nõuda kohtu korras, kui kaaspärijatega kokkulepet ei saa. Alaealiste pärijate huwisid kaitseb hooldaja, kelle määrab waestelastekohus. Kui kaaspärijaks on lastega lesk, siis lapsed jagamist nõuda wastu lese tahtmist ei saa kuni tema surmani wõi nuesti abiellumiseni, sest lastega lesel on seaduse järele eluaegne kasutamise õigus. — Päranduse jagamise palwe tuleb esitada ringkonnakohtule. Kohus wõib talu natuuras jagada, kui suurus seda wõimaldab, wõi ühele anda, teistele wäljamakse määrates, wõi talu oksjonile määrata, saadud raha jagades, — nii kuidas seda antud juhul otstarbekohaseks peab. — 1. märtsist kuni 1. oktoobrini talude oksjonit ei peeta, mispärast kasutaja saagi ära koristada saab.

Wastus lugejale 6759: Ria ja ämma rawikulusid ei ole kohustatud teie tasuma, samuti mitte neid omal kulul ülalpidama. See kohustus lasub esijoones laste peal, kes peawad oma töötõimetuid ja wiletsusse jäänud wanemaid jõukohaselt abistama, mida tarbekorral wõib kohtu korras nõuda ja isegi töölaagrisse neid lapsi saata, kes oma wanemaid ei abista.

Wastus lugejale 3668: Naise talus elawal mehel ei ole õigus naiselt wõi tema wanematelt palka nõuda. Mees on naise waranduse walitseja ja wõib selle üle korraldusi teha ja majapidamise saadust müüa, saadud raha majapidamise ja perekonna ülalpidamiseks tarwitades, kuid mitte kuritahtlikult inwentari wõõrandada ja raisata. Sama maksab ka abielu kestwusel soetatud inwentari kohta, mis loetakse ühiseks waranduseks. — Mehe lahkumisel ei pruugi temale midagi wälja anda.

Põllumehele kasulik ajakiri.

Põllutööliste puudus, tehniliste uudiste rakendamise küsimused, põllutöö mehhaniseerimine ning tehnika üldine areng sunniwad põllumeestki ajaga koos sammuma, et jõuda wõistelda maailmaturul.

Selleks põllumees peab jälgima tehnika uudiseid ja alatasa õppima.

Ajakohast lugemismaterjali ja mitmekesiseid artikleid tehnika aladelt, peamiselt just ehituse ja põllumajanduse alalt toob Insenerikoja wäljaandel juba 1936. a. saadik iga kuu ilmuw ajakiri „Tehnika Kõigile".

Kasulikke teateid põllumehe e.

Laatu peetakse 24 septembril: Wõrus ja Kirbla wallas. 25. septembril: Kose alewis, Rawila wallas, Tammemäel Saku wallas, Jakobi alewis Hallinga wallas, Laura alewis, Loona wallamaja juures, Liigalaskma külas Maasi wallas, W.-Suislepa wallamaja juures, Oiul, W.-Wõidu wallas, Salla wallas, Paatsalu wallas, Räpina alewis, Antsla alewis. 26. septembril: Pöörameres, Puurmanni as., Alatskiwi wallas, Kunda alewis kaks päewa, Taebla wallas, Tallinnas kaks päewaw.

Tulumaksu esimese osa tasumise tähtpäew on 30. septembril.

Raadios Reedel 23. sept. kell 21.25 köneleb põllutöökoja kultuurtehnika- ja maamõõdutalituse juhataja inj. E. Pajuste „Kuiwenduskraawide korrashoid".

Õisu karjatalitajate kooli on alanud õpilaste wastuwõtmine. Soowiawaldused saata aadressil: Õisu piimandusinstituut, Õisu p. ag.

Wiljandi Eesti Põllumeeste Selts ostab kuiwi kasepuid. Pakkumistega pöörata seltsi asjaajaja poole Tallinna tnw. 3. Wiljandis.

Köömneid ostab piiramata arwul G. H. Jürgensi apeek Wiljandis Laidoneri pl. 10.

Jõgamaaliidu Woltweti osakond korraldab 25. septembril lõikuspeo. Peoköne peab Jõgamaaliidu Pärnumaa komitee esimees J. Loowäli.

Perawallas peetakse Jõgamaaliidu kohaliku osakonna ja Maanaiste seltsi ühisel korraldusel 25. septembril lõikuspidu. Päewakohase köne peab Riigiwolikogu liige Henn Treial.

Kaarma-Suures wallas Liikopi talus müüakse Saaremaa kohtupristawi poolt 27. sept. wõlglase Aleksander Lemeti wallaswara: hobune, lehmad, wankrid, koorelahutaja, wedruäke, piimanõud ja korteri sisseseade.

Kabala wallawalitsus Harjumaal müüb awalikul enampakkumisel 1. oktoobril wallale kuuluwa kooli talu, talu suurus üle 8 ha. Alghind 2000 kr.

Püssi wallawalitsus annab wälja Sirtsi koolimaja wundamendi ehitamise. Kaubelda Püssi wallamajas 30. septembril.

Kehtna mõis wajab 1. oktoobrist 1 karjameest ja 1 karjatalitajat. Kaupa tehakse kohal.

Riigi Wiljasalw wõtab Hiiu-, Muhu- ja Saaremaal rukist ja nisu wastu alljärgnewalt:

Hiiumaal: Orpaku sadamas 26. ja 27. sept. Sõru sadamas 30. sept. ja 1. okt.

Muhumaal: Kuiwastu sadamas 10. okt.

Saaremaal: Kuressaares, Weski tnw. 9. 27., 28., 29., 30., septembril ja 1. oktoobril. Orissaare sadamas 3., 4., 5., 6., 7., ja 8. oktoobril, Triigi sadamas: 3., 4., 5., 6., 7., ja 8. oktoobril.

Wilja wõetakse wastu ülaltähendatud päewadel kella 8-st hommikul kuni kella 4-ni peale lõunat.

Kuna see kuukiri koostatakse ja antakse wälja kompetentsete isikute poolt, siis ta sisu on kõrgewäärtuslik, mistõttu wõime teda soowitada meie lugejatele.

RAADIO SAATEKAVA

Pühapäev, 25. september.

Tallinn—Türi—Tartu.

8.00 äratusmäng. Võimlemine. 8.20 vet.-arst H. Talts: Ebatervisholdlikke nähteid meie kanapidamises. 8.40 põllumajanduslikud teated. 8.45 hommikukontsert (helipl.). 9.55 Tallinn ja Türi: Jumalateenistus Jaani kirikust. Praost H. Kubu. 10.00 Tartu: Jumalateenistus Maarja kirikust. Õp. A. Vooremaa. 12.00 kammermuusika (helipl.). 12.45 Rännud laia maailma. 13.10—14.00 lõunamuusika (helipl.).

17.50 teated ja reklaam. 18.00 Muusika pühapäeva pärastlõunaks (helipl.). 19.00 E. Viskel: „Kaks vaenult vennaslinna", 2. reisiveste sarjast Äreval Pühal Maal". 19.20 „Mälestusi suverandadelt". V. Kaljumäe sentimentaalne lugu sõnades ja helides. Kaastegevad Mercedes Kamp ja Ants Eskola. 19.55 Tants ja laul. Vanu tantsulugusid ja laule (helipl.). 20.30 „Kaunis kingitus", P. Krusteni novell. Loeb Meeta Luts. 21.00 õige aeg. Teated. 21.05 Külaskäik vanemate prantsuse helimeistrite juurde. RR orkester, juh. prof. R. Kull. 22.10 tantsumuusika „Estonia" Valgest saalist — J. Pori orkester. 22.55 õige aeg. Päevauudised ja sporditeated.

Esmaspäev, 26. september.

Tallinn—Türi—Tartu.

7.00 äratusmäng. Võimlemine. 7.20 päevauudised. 7.20 hommikukontsert (helipl.). 8.15 hommikupalvus — õp. G. Klaus. 8.35 Tallinn ja Türi: Turuteated.

17.50 teated ja reklaam. 18.00 pärastlõunamuusika. RR orkester, juhatab P. Nigula. 18.40 H. Isküll: Tööliste ühistegevus. 19.00 Schubert: Avamäng ja balletimuusika oop. „Rosamunde". RR orkester, juh. P. Nigula. 19.40 raadiovestlus — RR direktor ins. F. Olbrei. 20.00 F. Liszti ungari rapsoodiaid (helipl.). 20.40 päevauudised. 21.00 õige aeg. Teated. 21.05 tenor V. Ludwig loob meeleolu (helipl.). 21.30 Türi: Perenaistele. Hele Lüüs: Väike vestlus koduaedade planeerimisest. Tallinn ja Tartu: Heliplaate. 21.50 serenaadide õhtu. Corso-trio. 22.55 päevauudised ja sporditeated.

Kodukostüüm ja aluskleit.

1. Kodukleit ühevärwilisest ja läbitepitud läikivast kunstsiidist. Lühikese musta seeliku juure kuulub soojalt vateeritud wana-sinine satäänjakk, mille õlakud ja reväärid on mustast satäänist. Jakk suletakse posamentnööridega. 2. Õrnrohelisest hiinakrepist sirgjooneline aluskleit. Aluskleidi ülaosa tõstab esile rindu ja on tikitud õrnavärwiliste lehtedega ja õitega.

Teisipäev, 27. september.

Tallinn—Türi—Tartu.

7.00 äratusmäng. Võimlemine. 7.20 päevauudised. 7.20 hommikukontsert (helipl.). 8.15 hommikupalvus — kand. mag. R. Kiviranna. 8.35 perenaistele. Turuteated.

17.50 teated ja reklaam. 18.00 lastele. Klu-Klu-kure lugu", P. Rummo lastejutt helipiltides. 18.30 mandoliinimuusika. Kirillovi kwintett. 19.00 dr. med. A. Määr: Imiku kunstlikust toitmisest. 19.20 ajaviitekontsert. RR orkester, juh. P. Nigula. 20.40 päevauudised. 21.00 õige aeg. Teated. 21.05 viiulisoolosid. R. Feinstein-Drabkin (viiul) ja A. Feinstein (klaver). 21.35 aktuaalne kümmeminut. 21.45 aiandusnõuanne. 22.10 ooperimuusika (helipl.). 22.55 õige aeg. Päevauudised ja sporditeated. 23.00—23.10 esperantokeelne nädalakroonika.

Kuna ettekandja tõi neile kohwi, kestis waidlus edasi. Raiefield sai teada, et mehe nimi on Garth ja et ta on wäga suures waimustuses oma oskustest kunstnikuna. Kohwi saabudes waikis kõnelus. Mees tõmbas taskust paki sigarette ja pakkus tüdrukule. Närwiliselt otsis ta siis tikke, kuid ei leidnud.

„Neetud," kirus ta. „Mul pole ainustki tikku!"

„Mul samuti mitte," ütles tüdruk.

Garth waatas kohwikus ringi lootuses näha kedagi tuttawat. Raiefield tõmbas taskust tulesüütaja ja pakkus wiisakalt naeratades tuld.

„Tänan," ütles Garth sügawalt suitsu sisse tõmmates. Ta sirutas paki Raiefieldile. „Olge lahke."

„Tänan. Eelistan piipu."

Need wäikesed wiisakuseawaldused olekſid wõinud jutuajamise lõpetada, kuid tüdruk oli märganud Raiefieldi huwi male wastu.

„Kas mängite malet?" küsis ta, ja kui Raiefield noogutas, tegi ta ettepaneku mängida. Et ta teda praegu alles esmakordselt kohtas, ei näinud tüdrukule midagi tähendawat. Raiefield ei ütelnud, et ta on wäga hea maletaja, waid wastas ainult, et talle meeldiks mängida.

„Mine ja muretse meile malelaud ja malendid, Garth — ole nii kena."

Garth tõusis teenistuswalmilt ja Raiefield arutas endamisi, mitme käiguga ta wõidab. Ta polnud kohanud weel ainustki naist, kes korralikult oskaks malet ja tal polnud mingit põhjust arwata, et see kaunis tütarlaps moodustaks erandi.

Raiefieldile juhtusid walged malendid. Kui ta oli sooritanud kolm esimest käiku, näitas tüdruku ilme, et ta oli toiminud wõrdlemisi rumalalt.

„Mõtlesin, et oskate malet," sosistas tüdruk ja Raiefieldil oli kohutawalt piinlik. Ka järgmise kümne minuti jooksul ei kadunud tal ebamugawusetunne. Tüdruk oskas kasutada ta nõrka algust ja kuigi ta püüdis kindlustada oma olukorda, tehti talle igal käigul takistusi.

„Saite temas tugewa wastase," itsitas Garth.

Partii ei kestnud kaua. Tüdruk waatas Raiefieldile küsiwalt.

„Jaa," noogutas Raiefield. „Kolme käiguga wõidate mu." Ta raputas imetledes pead. „Mul on tunne nagu tapalawale wiidud tallel!"

Tüdruk naeris ülemeelikult.

„See on teile paras," ütles ta lõbusa etteheitega. „Arwasite muidugi, et kuna olen naine, ei oska ma malet. Oo jaa," jätkas ta, nähes Raiefieldi katset wastu waielda — „usun, et kõik mehed mõtlewad nagu Garth." Ta heitis kunstnikule kelmika pilgu. „Ma ei jäta kunagi kasutamata juhust, et talle näidata, kuiwõrd ta eksib."

„Kuid sina oled omaette klass," wäitis Garth. „Olen täiesti nõus seda tunnustama, Gail."

„Nähtawasti on teil wäga erinewad arwamused naiste suhtes," julges Raiefield tähendada.

„Wäga kindlad ja wäga sõgedad arwamused," ütles tüdruk. „Garth pidanuks sündima keskajal. Ta ei usu naiste iseseiswumisse."

„Mul on selleks mõjukaid põhjusi," naeratas Garth. „Enamikul naistest puudub waimline tasakaal. Nad lubawad tunnetel mõjutada oma otsuseid. Keskmine naine näiteks pole wõimeline olema kohtunik. Ta laseb end mõnest heast adwokaadist hoopis rohkem mõjutada kui mees. Mõnikord on ta wäga kannatlik ja teinekord jällegi wäga karm, eriti kui tegemist endasoost isikuga. Naine rajab otsuse tunnetele ja oma arusaamisele moraalist — mitte tõsiasjadele. Igaüks teab ju, et naine tahaks pigemini mehel lasta enda üle kohut mõista kui naisel."

„Kas tõesti?" pomises Raiefield mittenõustuwalt.

„Muidugi," ütles Garth, kes oli nähtawasti üles köetud, sattudes oma lemmikteemale. „Mina ütleksin, et naised tuleksid ikestada. Nende õige koht on kusagil aia nurgas, kõis kaela ümber. Kui ajaloole mõtlete, leiate, et kõik suured rahwad hukkusid, niipea kui naised pääsesid wõimule. Miks?"

„Ma ei tea," ütles Raiefield naeratades. „Ootan, et teie mulle ütleksite.

„Sellepärast, et naised on ainult jäljendajad. Waimliselt ei suuda nad luua midagi. Nimetage mulle üks naissoost Plato, Newton wõi Einstein?"

Raiefield kehitas õlgu.

„Wõi wõtke maalikunst. Ükski naine pole küündinud Rembrandti wõi Leonardo da Vinci tasemini," jatkas Garth ägedalt.

Raiefieldile meeldis, et Gail teise ägeduse juures jäi täiesti külmaks. Garth oleks kindlasti weel targutanud edasi wanade kulunud lausetega, kuid õnneks möödus nende lauast keegi kõhn noormees ja peatus hetkeks.

„Teenin kümme shillingit päewas," ütles ta silma pilgutades. „Rahwas hakkab mu töid hindama. Igatahes saan neid müüa ja mis weel tähtsam — saan jälle süüa. Elu on ilus! Rohkesti wärsket õhku ja wõimalus rahwamassi uurida wahetust läheduses."

Ta liikus jälle edasi, et jalutada kellegi teisega. Gail waatas Raiefieldile. „Kena poiss," ütles ta. „Ta on tänawa-kunstnik."

Raiefield kergitas kulme. „Tõesti? Pidasin teda mõneks rahwakooli õpetajaks."

„Te arwate wist, et meie, kunstnikud, oleme wäga weider rahwas, mr. —"

„Raiefield."

„Teie ei maali ju, ega?"

„Ei — kardan, et olen üks tawalisest surelikkudest, miss —"

„Ingleton," täiendas tüdruk naeratades. „See poiss maalib oma pildid tänawal. Tal on Hyde Parki lähedal pult. Ta müüb oma pilte wiie shillingi eest tükk, et ära elada. Ta pigem nälgiks, kui lakkaks maalimiest. Teie peate teda wist küll lollikeseks!"

„Wastupidi — leian, et ta määrib imetlust. Kindla iseloomuga inimesi, kes talitawad wastawalt oma weenetele, on haruldaselt wähe."

„Wäljendasite täpselt mu mõtteid," hüüdis Garth. „Olete waadetelt täielik boheemlane." Ta sirutas käe ja patsutas Raiefieldile õlale. „Peaksite täna õhtul tulema meiega kaasa, kui olete waba! Eks ole, Gail, me mõlemad rõõmustaksime!"

Gaili wastust sellele küsimusele ei saadud kunagi teada, sest Garth tõukas tema poole pöördudes kohwitassi laualt ja Gail tõusis kähku, et wedelik talle peale ei woolaks. Rahakott ta põlwedelt langes laua alla.

„Neetud," kirus Garth. „Andesta, Gail! Sai su seelik märjaks?"

Raiefield ei kuulnud tüdruku wastust, sest ta puges laua alla käekotti üles tõstma. Kott oli awanenud ja sealt paistis midagi läikiwat. Kui ta

Wirumaal püütud ilves toodi Tallinna.

Noor loom läheb Tallinna tulevase loomaala kasvandikuks.

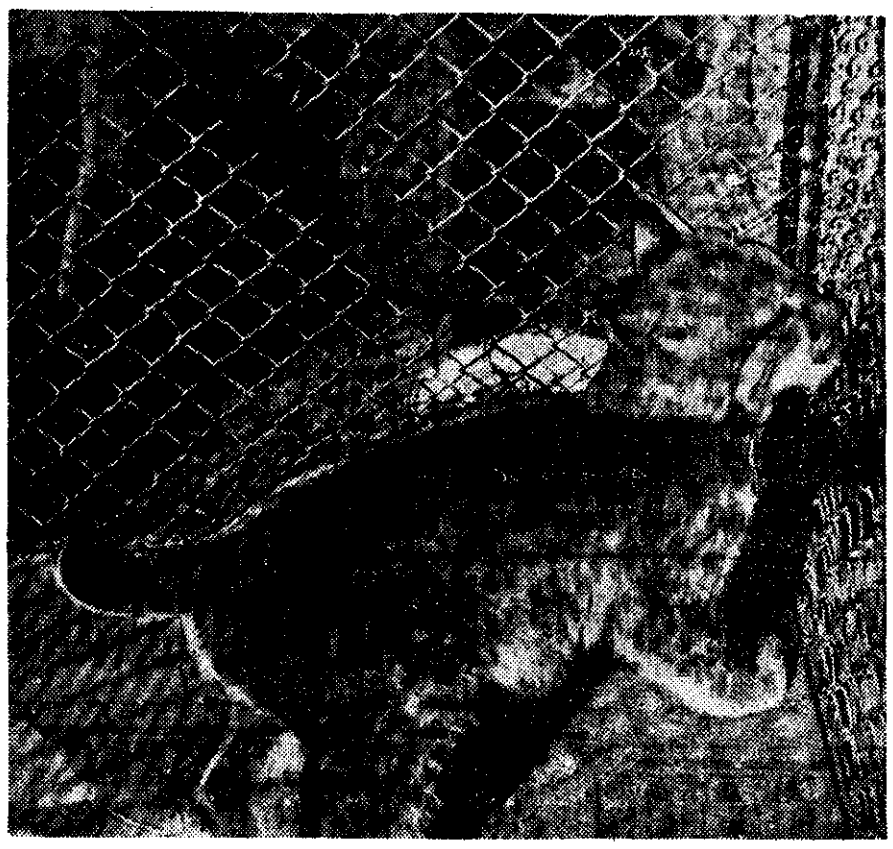

Metsast kinnipüütud ilves on pandud juba puuri.

Wirumaal, Püssi metskonnas, tabatud 5-kuine noor emane ilwesepoeg toodi kolmapäewa hommikuse rongiga Tallinna. Noor ilwes anti Põllutööministeeriumi poolt loodushoiu- ja turismiinstituudi korraldusse, kes paigutas looma puuris Kadriorु pargis asuwasse aeda. Kogu teekonna kestel pidas noor metsloom end üles rahutult ja metsikult. Sama rahutuse tundemärke awaldas waremalt Kadriorus elaw Soomest toodud täiskaswanud isailwes, keda uue naabri juurdetulek näis mingil kombel häiriwat.

Wirumaalt Tallinna toodud noor ilwes on täiskaswanud kassi suurune. Soomest toodud isailwese kõrgus on selja kohalt 155 sm ja pea kohalt 168 sm. Põllutööministeeriumi toodud noorest ilwesest olid huwitatud ministeeriumi ametnikud, samuti käis looma waatamas põllutööminister. Noor ilwes kaswatatakse üles Tallinna tulewase loomaaia jaoks.

Põllutööministeeriumi metsatalituse poolt 1937. a. korraldatud metsloomade loendusel registreeriti meil 25 kindla asukohaga ilwest. Suurem osa neist asub Wirumaa suurtes metsades, kuna üksikuid ilweseid pesitseb ka Pärnumaal. Peale nende on märgitud mitmel pool metsades rändilweseid, kes wõiwad meie ilweste peret weelgi täiendada. Kuna ilweste saagiks langewad peamiselt kitsed ja jänesed, siis on Wirumaa metsades märgata nende jahiloomade wähenemist.

Lasteõnnistus juhtis maaõnnistusele.

Lasterikka perekonna Isa J. Kaljapulga võitlusi oma maalapil Heimtalls.

Pildil: Eduard Kaljapulk koos abikaasa Alliidega oma rohkearvulise perekonna keskel. Isal süles tütar Leili, emal perekonna noorim võsu poeg Sulev. Isa kõrval seisavad Samuel ja Herman, nende taga: Leida, Jaan, Guido, Edgar ja Ilmar. Ees Külvi, Artur ning Silvi.

Vabariigi Presidendi K. Pätsi omaaegsete algatuste tagajärjel on lasterikastele perekondadele võimaldatud soodustatud tingimusil maasaamine. Nende algatuste üllatavalt rõõmsate tulemustena on üle riigi paljud lasterikkad perekonnad saanud endile kindla kodu ning jalgealuse ega tarvitse enam Ahasveerustena rännata korterist-korterisse, milline nähe lasterikaste perekondade juures kurblooliselt sagedane. Täie õigusega võib siin väita, et lasteõnnistus on juhtinud inimesed maaõnnistusele.

Viljandi ümbruskonnas võimaldab lasteõnnistus saada osa maaõnnistusest Eduard Kaljapulgal ja ta rohkearvulisel perekonnal. Ed. Kaljapulgale on eraldatud Viljandist 10 km. eemalasuvast Heimtali riigimõisast väiketalund. Talundil on kokku 13 ha maad, millest põldu 15 vakamaad.

Imesteldavalt elurõõmus on Ed. Kaljapulk ja ta suur mudilasta pere. Ei tahaks nagu uskudagi, et mees on teinud läbi kahe viimase sõja koledused ning et tal selle tagajärjel on isegi amputeeritud vasak jalg. Kuna Ed. Kaljapulk on usklik mees, siis võtab ta heatahtlikult muheldes omaks piibli kuningliku lauliku sõnad:

Otsegu nooled vägeva mehe käes, nõnda on noore põlve pojad. Väga õnnis on mees, kes oma nooletupe nendega täitnud . . .

Tõesti tulilennnuliste nooltega võib võrrelda tema terveilmelist, nobedajalgset mudilasperet. Kuulekalt ruttab vanim poeg Guido täitma ema käsku, kes soovib et talle toodaks paar pange vett. — Samuti on teisedki lapsed erksate tulesädemetena valmis täitma oma invallidse isa pisimatki soovi. Nii jutustab rohkearvulise perekonna pea, kuidas ta laste abiga oli koristanud vilja. Selleks asetus ta pingiga rõugu juurde, kuhu lapsed talle vilja kätte tõid ning valmistas rõuke. Sel moel sooritati kogu tõuvilja koristamine.

Eduard Kaljapulgal ja ta abikaasal Alliidel on kokku 12 last, neist

8 poega ja 4 tütart.

Lastest vanim, poeg Guido sai äsja 15-aastaseks ning lõpetas möödunud kevadel algkooli, kuna noorim laps, poeg Sulev sündis alles tänavu 3. juulil. Neli vanimat last, pojad Guido, Edgar, Ilmar ja Jaan aitavad vanemaid töö juures juba pidevalt. Kuid nooremad nõuavad veel alalist järelevalvet. Asjast lihtsamalt ülesaamiseks on viidud aga läbi omapärane tööjaotus, kus lapsed vanuse järjekorras on üksteise hoidjaiks. Eriti ülemeelik näib olevat kuueaastane Samuel. Ega aita muud, kui et isa ähvardab poisi, kes vahepeal katsub kõvasti jõudu mullikaga lauda taga, panna kammitsasse! Emagi tähendab vahele, et või nende lastega muud on kui alatine sõda! Nii Eduard kui ka Alliide Kaljapulk on alles noorevõitu inimesed ning sellepärast on väga võimalik, et nende nooletupp täieneb veelgi mõne tulilennulise noole võrra.

Mis puutub majapidamisse, siis on Ed. Kaljapulk kolme aasta jooksul suutnud püstitada nägusa elumaja, karjalauda ja turbaküüni, millede ehitamiseks anti riiklikku laenu 1150 krooni. Elamu ja laut on veel poolikud. Elamul on juba valmis kaks tuba alumisel korral. Pooleli on veel suurem tuba ning teisel korral kolm tuba. Elamu ümber on aga rohkesti istutatud noori viljapuid ning säravaõielisi lillepuhmaid. Vaatamata lühikesele ajale on Ed. Kaljapulk suutnud harida isegi uudismaad. Nii ei kasvata eemalasuv heinamaatükk muud kui surnujuust, kuid mõne aasta pärast loodab vastne peremees selle muuta juba kultuurheinamaaks.

Oleme seda kõike teinud otsekui ülejõu ning oleme majapidamise paremale järjele seadmiseks võtnud kokku kõik sendid, nii et tihti ei ole rõivast selga panna,

ütleb Ed. Kaljapulk.

Enne maasaamist on Ed. Kaljapulk elanud oma isa juures Parastumal ning pidanud tegema läbi kõik suure perekonnna vintsutused. Nüüd on vähemalt koht, kus lapsed saavad mängida, tähendab tänumeeiselt.

A. N.

Raske õnnetus petroleumiplahvatusel Luistes.

Koorejaama meier sai surmaohtlikke vigastusi.

Kolmapäewal juhtus Luiste wallas Luiste küla koorejaamas raske õnnetus petroleuminõu plahwatamisel, mille juures sai elukardetawalt tulehaawu koorejaama meier August Palumaa, 36 a. wana.

Koorejaama töösoleku ajal plahwatas tulekolde ligi olew petroleuminõu kuumuse tõttu. Plahwatus kiskus nõul põhja alt ära ja petroleumi pritsis kogu ümbruskonnale, samuti lähedalolewale meierile. Ühtlasi plahwatas petroleum põlema, liiues kogu ruumi tuld täis. Meieri wend, kes kangemal oli, asus tuld kustutama, lükates plahwatusest nimase ja segase meieri uksest wälja. Meier jäi õuele poolmeelemärkusetult lamama. Wend ei olnud tähele pannud, et plahwatusest olid süttinud ka August Palumaa püksid. Läheduses polnud inimesi ning seetõttu märgati õnnetust alles siis, kui meelemärkuse kaotanud meieril püksid olid põlenud juba kuni wärwlini. Tuli kustutati riiete küljest ja kutsuti kiires korras kohale Kullamaa jaoskonna arst, kes õnnetnule andis esimest abi ning saatis ta edasi Tallinna haiglasse. Kullamaa arsti arwates on meieril wähe lootusi ellujäämiseks, kuna tal on rasked põletishaawad kogu alakehal.

Tuli meiereihoones kustutati kodukste abinõudega.

Tabati Läänemaa varas.

Haapsalu, 22. septembril.

Kolmapäewal tabati Lihula politsei poolt korduwalt karistatud ja ülerõigiliselt tagaotsitaw waras Endel Sepp, 24 a. wana. Wiimane on Läänemaal rohkesti warguſt toime pannud, esinedes usaldusе wõitmiseks konsulendina ja jõgede uurijana.

Revolutsiooni keerises. 5

Siis keetis Akulina teed ja warsti istusime kõik aurawa samowari ümber, kuulates pinewa huwiga Akulina seletusi.

„Wiisin Sonja jaoks teised riided wanglasse kaasa," jutustas ta. Tuttawa wangiwalwuri loal nad olid siis Sonjaga läinud wäikesesse laoruumi, kus tüdruk oli tõmmanud Akulina seeliku ja pluusi selga. Akulina oli andnud temale ka oma passi ja käskinud rahulikult sammuda trepist alla esikusse, kus halastajaõde teda ootas. Wärawas ei tülitatud kumbagi, sest neil olid ette näidata õiged passid.

Wahepal aga konutas Akulina sahwris, oodates kannatlikult Petjat, kes pidi tulema teatama, kui on toimunud walwurite wahetus.

Siis alles wäljus ta. Kuna tal polnud passi, siis seletas Petja, et teda oli kutsutud kellegi wäga raskesti haige wangi juure ja wanglaülemuse erilisel loal ta oli lastud ilma dokumentideta sisse. Akulina ise muidugi seletanud ka pikalt ja laialt ning arwatawasti hajutas ta rahwalik kõnewiis kõik kahtlused, sest kõhklemata awanud walwur talle wärawad.

Teekonna lõpp.

Tol ajal oli igas wanglas nii palju inimesi, et ühe kadumine ei äratanud kellegi tähelepanu. Muidugi märkasid kaaswangid, et Sonjat polnud enam nende hulgas, kuid me lootsime, et see neid ei imesta, kuna wangid ju sageli ülekuulamiselt ei tulnud enam tagasi.

Kuid loomulikult ei tohtinud ei Sonja ega Shura jääda linna, sest niipea kui tüdruku kadumine sai tshekas teatawaks, alustati otsekohe jälitamist.

Shura tahtis põgeneda wälismaale, kuid Sonja terwis oli wanglas niiwõrd halwenenud, et ta polnud suuteline mingisugusteks pingutusteks. Sellepärast wiis Akulina ta oma kodukülla. Ka Shura sõitis nendega kaasa.

Paar kuud hiljem kirjutas mulle Akulina, et wintsutusrikas res oli murdnud Sonja jõu. Ta lebas nädalaid haigena sängis, aga kuna puhkes kodusõda ja maal algas nälg, polnud mingit wõimalust tema eest hoolitseda. Ja siis sulges ta oma silmad igaweseks.

Sõpradelt kuulsin, et Shura oli ühinenud walgetega ja wõitles nende ridades. Arwatawasti langes ta lahingus, sest ma pole teda iialgi enam kohanud.

Nende kahe noore armastaja saatus oli tol ebaharilikul ajal wäga paljude saatus.

Tädi Natalja.

Olin pikemat aega elanud habemiku proletaarlasena, kuid nüüd tahtsin jälle muutuda „intelligendiks", et pääseda tsheka jälitamisest. Nimelt olin juba jõudnud nende kahtlust endale tõmmata.

Ulualust leidsin wanema daami juures, kelle nimi oli Natalja Orlow. Kuid ta polnud sugulane Kolja ega Sonja Orlowidega, kelle kurwast saatusest jutustasin eelpool.

Preili Orlow ehk tädi Natalja, nagu teda nimetasin, oli umbes wiiekümne-aastane, usklik tolstoilane, kes arwas, et kurjale ei tohi astuda wastu kurjaga, ja kes leidis, et andmine on õndsam kui wõtmine.

Tädi Natalja oli terwe oma elu hoolitsenud endast wanema wenna eest, kes oli olnud tsaari raamatukogu hoidjaks. Sellepärast leidus tema korteris wäga palju raamatuid ja tsaari perekonna pilte. Wiimaseid polnud ta nüüdki eemaldanud.

Enamlased olid lasknud maha ta wenna, kuid tädi Nataljat ei tülitatud. Ent olles „ebaproduktiiwne burzhui", ta oli jäetud leiwakaardist ilma. Nüüd hankis ta endale elatist õmblemise ja ümberkirjutamisega, kuid sellest jatkus nii wähe, et ta toidu muretsemiseks pidi müütama oma asju. Wahel tuli tal tormis ja tuisus seista turul mitu tundi, enne kui ilmus mõni ostja.

Kord kohtasin teda seal. Ta lõdises külmast. Tahtsin ta asjakesed ise ära osta, kuid ta keeldus neid müümast, teades, et tegin seda waid kaastundest.

Ta ei wõtnud minult ka üüri ning andis mulle kõik kingitused tagasi. Magasin kabinetis diiwanil ja kuna tädi Natalja hädasunnil oli müünud ära kõik oma linad ja tekid, siis katsin end õõsel kardinate ja isegi põrandawaipadega. Wahel oli siiski nii külm, et pidin weel oma lambanahkse kasuka peale wõtma.

Oma keeldumustes läks tädi Natalja niikaugele, et ta ei tahtnud isegi shokolaadi ja kondenseeritud piima, mida talle pakkusin. Ometi oli ta näljast juba nõrkemas.

Ainus, mida ta lubas, oli see, et tohtisin toita tema kahte kararilindu, kes külmetasid oma puuris kõõgiseinal. Et rõõmustada tädi Nataljat, muretsesin lindudele seemneid ja wilistasin neile.

Oli raske näha, kuidas waene inimene nälgis. Aga mida pidin tegema, kui ta minult midagi muidu ei tahtnud wastu wõtta? Lõpuks ütlesin, et tahan temalt shokolaadi eest osta mõne raamatu.

Tädi Natalja mõtles wiiwu, tõi siis raamatukogust Tjutshewi luuletused, awades teose kohalt, kus oli juttu wene hingest ja wenelase kannatustest.

Hoiatus.

Mõni nädal hiljem küsis tädi Natalja minult:

„On teil mõningaid pabereid, mida peab warjama?"

Ta lausus seda nii rõõmsalt ja kuidagi pealiskaudselt, et wastasin:

„On küll, aga milleks neid peita. Teid on ju seni rahule jäetud?"

„Kes teab kui kauaks? Peab olema ettewaatlik. Andke paberid minu kätte."

Ulatasin talle paberid, mis sisaldasid üksikasju punaarmee kohta. Olin need teated alles hiljuti saanud. Öhtul magama heites naeratasin endamisi tädi Natalja liigse hoolikuse üle, sest ma ei kartnud wähematki hädaohtu.

Kuid samal öösl helistati kella kolme paiku wäga ägedalt ukse taga. Enne ukse awamist astus tädi Natalja weel wiiwuks minu tuppa.

(Färgneb.)

Kartulite lastetoas Jõgeval.

Walged majad rohelises aiapuhmastikus Pedja jõe saarel ja ümber kergelt kummuwatel nõlwakutel katsepõllud — see olekski Jõgewa sordikaswanduse lühike geograafia. Ja kaswanduse juhtijaid ei maksa hakata otsima kodudest, kui tuled päisepäewal — igaüks on oma töö juures — kes põllul, kes laboratooriumis, peksumasina juures wõi kartulikeldris. Kuna aga wööras seda ette ei tea, siis saab mindud esimest ringwaadet tegema juur- ja kaunwilja osakonna juhataja Julius Aamisepa abikaasaga.

Aamisepa enda leiame muidugi katsepõllult. Kari naisinimesi töötab kraapidega kartuliwagudel ja kaks assistenti kaaluwad saaki. Aamisepp ise käib ringi, urgitseb sõrmega kartulipesi ja mugulaid, silmitseb pealiseid wõi ümiseb numbreid nagu endaette.

„Siin on meil praegu kartulimissíde walik," ütleb. „Ehk eriteadlaste keeles — kartulisortide wõrdluskatse. Peame tegema kindlaks, milline kartulisort on kõige suurema saagianniga, kõige parema wälimusega, maitsega, wastupidawusega — üldse on üle kolmekümne punkti, millede järgi toimub hindamine. Iga sort on külwatud kahte 10-meetrilisse wakku, 25 sentimeetrit wahemaad igale mugulale. Nii umbes on külwatud kartul ka tawalisel põllul. Ja iga sort kordub siin 4 korda — mitmesugusel maal. Teisal on meil jälle wäetus- ja mitmesugused muud katsed."

Wagudest wälja kraabitud kartulimugulad loetakse üle — kuipalju on suuri, kuipalju wäikesi. Siis kaalutakse saak ja pannakse kotti, mille küljes hulk sordi nime wõi numbriga. Ja warsti hakkab film tegema wahet iga wao saagi juures. Siin on saksa sort „Maibutter" — päris kenad mugulad, kuid neid on wähe ja kipuwad jääma wäikeseks. Ameerika sort „Katahdin" annab suurema saagi, kuid muidu puhtad mugulad on liiga lapergused. Lõuna-Eesti meeste armastatud „Wäikese werewa" ristsugutus wõi „pojad", nagu ütleb Aamisepp, on küll pisikesed, kuid nii nad wist peawadki olema — ja saak näib olewat päris korralik. Siis on üks kohapeal aretatud sort — mugulad suured ja saak rohke, kuid koor kipub pragunema. Edasi — jälle hea saak, kuid iduaugud on sügawad. Wõi jälle rohkesaagiline sort, kuid kuju pole wastuwõetaw.

Pikapeale

jõuamegi „kartuli missini" — see on Jõgewal aretatud

— nime weel ei ole — aga kui kõik tundemärgid on ära seletatud, siis on selge, et siit läheb asi edasi. Missile järgnewad „näitsikud" — ka kohalikud sordid, mis hinnangul platseeruwad teisele wõi kolmandale kohale. Neid külwatakse tulewal aastal jälle. Ülejäänud sordid kas lähewad weel katsetamisele wõi heidetakse kõrwale.

„Hakkasime asja keskelt peale," ütleb Aamisepp. „Tulge siia."

Umbes hektaar on täis kartulitaimi. Mitmesuguste lehtedega ja hilised õiedki on mitmet wärwi. „Siin kaswab kuni 40.000 wärda wõi seemnest istutatud taime," seletab Aamisepp. Nopib siis kartulimuna. „Selle sees wõib olla mõnisada seemet," ütleb. „Tolmutame wõi sugutame kartulitaimed kunstlikult. Nii kuidas sordid paistawad sobiwat. Siis saame seemneterad. Need saawad omakorda sorditud. Ja terwe selle põllu külwamiseks wajalised seemned mahuwad westitaskusse. Aga — kui nüüd teaks — milline seemnetera annab just selle õige sordi? Millises peitub just see idu, mille järglasi hiljem kaswatatakse miljardeid, mis paneb töötama tuhanded inimesed, lugematud masinad ja rändab inimeste kõhtudesse, et anda jõudu mueks tööks — näete — terwe filosoofia."

Siis näeme, kuidas iga wärd on hoopis ise nägu. Pole kaht, mis olekside teineteisega täiesti sarnased.

„Seemned külwatakse kõigepealt sooja lawasse," seletab Aamisepp. „Siis külma lawasse ja sealt põllule wagudele. Sügisel walime siit wärdadest saadud mugulapesadest paremad. Neid külwame tulewal aastal maha 4000 ümber. Esimesel aastal läheb saadud sordialgetest edasi 10 protsenti, sellest järgmisel aastal 20 protsenti ja kolmandal aastal tulewad juba wõrdluskatsed, nagu neid nägime. Katsed jatkuwad 8—9 aastat, ja siis on neist tuhandetest wärdadest jäänud järele ainult paar sorti, milliseid arendame edasi."

„Missuguseid sorte te praegu arentate ja olete juba wälja lasknud?"

„Praegu on käimas kodumaale sobiwa söögikartuli ja tööstuskartuli aretamine.

Wajame söögikartuliks Lõuna-Eesti jaoks kollasesisulist ja Põhja-Eesti jaoks walgesisulist — wastawalt rahwa maitsele. Meil on käsil 8—9 sorti ja näib, et neist mõnest saab asja. Wälja neid lastud weel ei ole. Ainult söödakartulite sordid „Kalew" ja „Kungla" on läinud wälja juba mõni aeg tagasi ja annawad päris häid saake."

Eriti uhke on Aamisepp uue, moodsa kartulikeldri üle. „Ainuke ruum siin, kus saab korralikult tööd teha?" ütleb. On kolmekordne hoone — seda saawat kasutada nii, et ülemisel korral wõib pidada balli, keskmisel anda banketti ja kes juba wäsinud, need wõib liftiga winnata kõige alumise korra tsmenetpõrandale wälja magama. Praegu pole küll peoks ruumi, kuna ülemine kord on täis herne- ja linawarsi, keskmine — kartulikotte ja alumine — pisikeste sahtlitega kaste, milledes sordimugulad hoitakse ületalwe. Keldrit saab ka kütta.

Ja wäikeses toas on köök. Seal istub parajasti pooltosinat mehi laua ümber ja nokib pisikeste lusikatega suutäisi kaheksalt kartulitaldrikult. Käib nimelt

kartulimaitse proow.

Wõib juba arwata — Lõuna-Eesti meestele maitseb „Wäikese werewa poeg". Põhja-Eesti mehed aga leiawad, et walgesisuline sort olewat parem. Igaüks märgib oma arwamise 5-numbrilise süsteemi järele paberile — kokkuwõte annab siis otsuse.

„Aga tulewal aastal teen näitusel niisuguse proowi, et pakume oma sorte keedetud peast ühes heeringasuutäiega igale näitusekülastajale ja laseme hinnata — las siis rahwa hääl otsustab," ütleb Aamisepp põllu weerel, kui ütleme — head aega.

Vasakul — seemnest istutatud kartulivärdade alla võivad kergesti kasvada niisugused kartulimugulad, nagu näeme pildil. Tõugusarnastest mugulatest tagapool on näha ka värra all kasvanud normaalne kartulipesa.
Paremal — kartulinoppimine katsevagudest. Äärel, kaabu peas, seisab Jõgeva kartulisortide isa J. Aamisepp.

Tööpõlgurid kultiveerivad põldu.

Harku laagrisse seni paigutatud veidi alla saja mehe.— Neist on moodustatud tööartellid. — Edaspidi saadetakse nad riigi metsatööstusse.

Nagu kuuleme, on tööpõlgurite töölaagrisse, mis asub teatawasti Harku wangla juures, seni koondunud tööpõlgureid weidi alla saja, kuid neid tuleb järjest juurde. Naisi seni weel pole ühtegi sinna paigutatud. Peamiselt on tegemist meestega, kes mitmesugustel põhjustel keeldunud maksmast alimentide rahasid ja jätnud oma perekonnad hätta. Kuid on ka teistsuguseid allakäinud isikuid, nagu joodikuid jne.

Harku wangla juures on suur mõis, millel ligemale 3000 hektaari maad, samuti on wanglal olemas oma turbaraba, mis warustab Tallinna wanglaid ja ka teisi riigiasutusi küttematerjaliga. Wangidest töötab osa turbarabas, osa ka põllutöödel. Tööpõlgurid aga on kõik tööl maaparandustöödel, sest osa maid on Harku mõisal weel puhastamata ja kultiweerimata.

Töölaagri meestest on moodustatud artellid ning need toimiwad töid tükitöö alusel. Ja nagu kuuleme, töötawat mehed päris rahuldawalt. Korrarikkumisi pole seni kordagi juhtunud, ka pole keegi teinud põgenemiskatset. Ihunuhtluse järele pole wajadust olnud. Distsipliin laagris on muidugi kõwa. Mõnigi mees on päris eeskujulik töömees, on aga ka nõrgemaid, kuid needki kohanewad ja wiluwad ning artellid on leidnud enamasti wajaliku koostöö.

Kui artellid on kõigiti juba töödega wilunud ja wälja kujunenud, läkitatakse nad hiljem Harkust mujale tööle, peamiselt riigi metsatööstusse, osalt aga ka maaparandustöödele ja teede ehitamistele.

Saadud tasust arwatakse neil maha toidukulud, teataw osa kantakse laagriliikme kontosse ning wäikese osa wõiwad nad kätte saada oma heaolu parandamiseks.

Aastate poolest on laagrielanikke nii noori kui ka wanemaid, üle 60 a. wanuseid aga töölaagrisse enam ei paigutata.

Uue külmhoone küsimus otsustatud.

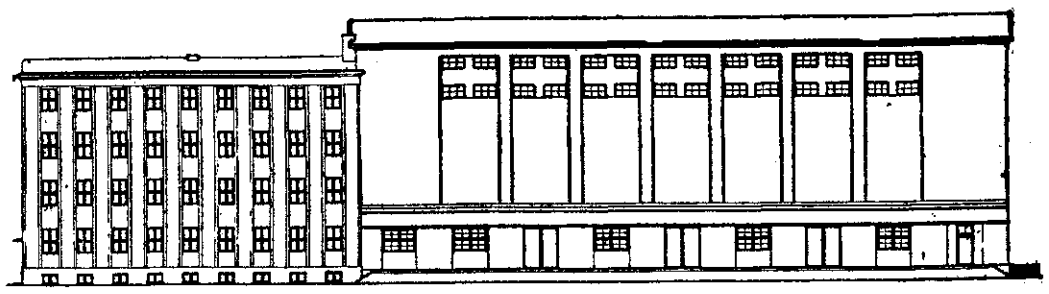

Uue külmutushoone vaade maa poolt.

Wabariigi Walitsuse otsusega 21. septembrist tunnistatakse edasilükkamatult tarwilikuks uue külmutushoone ehitamine Tallinna sadamasse Wabariigi Walitsuse 10. sept. 1937. a. otsusega selleks otstarbeks müüa lubatud krundile. Ministritewahelise erikomisjoni juhistel on koostatud ning Majandusministeeriumi poolt kinnitatud wastaw projekt. Uue külmutushoone ehitab riikliku enamuskapitaliga teotsew osaühisus „Tallinna Külmhoone", asudes hoone püstitamisele wõimalikult lähemal ajal, hiljemalt 1939. aasta kewadel.

Eesti põllumajanduse eksportsaaduste (wõi, juustu, puuwilja ja mitmesuguste konserwide) hoidmiseks on seni kasutatud praegu osaühisuse Tallinna Külmhoone walduses olewat Tallinna sadamas asuwat külmutushoonet. Selleks kasutatawad ruumid on pärit wene ajast, millal need seati sisse ainult merekindluse garnisoni tarwete jaoks ja ulatuses. Tähendatud ruumid on wiletsad, wananenud seadisega, ilma igasuguste jõureserwideta ning wõrdlemisi wäikese mahutuswõimega. Juba praegu ei suuda see külmutushoone rahuldawalt täita neid nõudeid, mida seab üles seesugusele asutisele saaduste eksport. Korraldatud uurimustel on weel selgunud, et praegune külmutushoone wajab kapitaalset remonti ja laiendamist hiljemalt 2—3 aasta pärast.

Arwestades meie arenewa põllumajanduse eksportsaaduste järjest suurenewat kogust, eriti wõi alal, on karta tõsiseid raskusi nende hoidmisega praegustes ruumides ning suuremaid wõimalikke kahjusid, kui peaks ette tulema rikkeid. Seepärast juba pikemat aega püsib wajadus ajakohase külmutushoone järele, kus oleks wõimalik hoida tagawaras peale eksporditawate saaduste ka elanikkonnale wajalikke kergesti rikkiminewaid toitaineid. Wiimati nimetatud nõue leiab rõhutamist muuseas ka riigikaitse rahuaegse korralduse seaduses, mille eeskirjad kohustawad Põllutööministeeriumi hoolitsema toiduainete hoidmise wõimaluste eest.

Uue külmutushoone küsimuse uurimiseks ning selgitamiseks moodustati Wabariigi Walitsuse 10. juuli 1935. a. otsusega ministritewaheline komisjon. See komisjon leidis üksmeelselt, et probleemi saab lahendada ainult uue külmutushoone püstitamisega.

Uus külmutushoone ehitatakse sadamasse Baikowi sillale.

Taanist ostetakse Eestile suur reisilaew.

Pannakse käiku Pärnu-Stokholmi liinile.

Pärnu Laewa A.-S-i usaldusmees kpt. Gebhardt wiibib praegu Taanis, pidades läbirääkimisi suurema laewa ostmiseks. Pärnust kuuldub, on peagu kindel, et Pärnu Laewa A.-S. ostab taani ühe suurema reisijatelaewa „Kong Haakoni", mis rakendatakse Tallinn—Stokholmi liinile. Uus laew on ehitatud 1906. a. ja 1770 bruto reg. tonni suur. Seega on ta kaks korda suurem „Estoniast" ja umbes neli korda suurem „Kalewipojast". „Kong Haakon" mahutab ligikaudu 1000 reisijat. Magamiskohti on tas 480. Laewa sõidukiirus on 15 meremiili tunnis, masinajõud 2450 (Estonial 800).

Uue laewa ostmise korral wahetatakse reisijatelaew „Estonia" Pärnu—Stokholmi liinile senise „Kalewipoja" asemele. „Kalewipoeg" on liialt wäike ega rahulda nõudeid.

Troopiline orkaan Ameerikas.

700 laeval meriõnnetusi. — Hulk linnu vee all. — 37 surmaohwrit.

ETA. New York, 22. sept.

Pärast wiis päewa kestnud lakkamatuid wihmasadusid läks üle Atlandi ranniku Põhja-Karoliinast kuni Maine'ini troopiline orkaan umbes 100-kilomeetrilise tunnikiirusega. Kogu laewaliiklemine seisab. Umbes 500—700 laewa mitmesuguses suuruses on wajunud põhja wõi jäänud kinni madalikule. Hulk linnu ja külasid, peamiselt Uus-Inglismaa prowintsides, on wee all. Orkaani tagajärjel on mitmel pool tekkinud ka tulikahjusid. Raudteeliiklemine New Yorgi ja sellest põhja pool asuwate linnade wahel on katkenud, kuna tammid on purunenud ja sillad kokku warisenud. Seni on leitud 37 surmaohwrit. Ainelisi kahjusid hinnatakse 10 miljoni dollarini.

B. Linde kulul Kuremäe kloostrile uued laudad.

Arimees Boris Linde kulul on kogu tänawuse ehitushooaja Kuremäe nunnakloostri juures läbi wiidud suuremaid remonttöid, millised weel praegu jatkuwad. Suwel aga tabas kloostrit raske õnnetus, mis ühe hoobiga kaotas B. Lindelt saadawa toetuse mõju. Tuli häwitas kloostri majapidamise juurde kuuluwa suure laudahoone.

Kloostril oleks tulnud uued laudad ehitada, milleks wajati suuremat summat. B. Linde tegi kloostrirahwale teatawaks, et tema kulul wõidakse ehitada ka uue laudahoone, mille juures ta mingeid piire ei määranud ehituse suuruse ja kulukuse kohta. Nüüd ehitatakse põlenud lauda asemele uus suur ehitus, mis warju jätab endise laudahoone.

Kloostri majapidamine on wäga suur, mille pärast nunnadel on raskusi loomade warjualuse leidmisel senikauaks, kuni uus laut walmib.

Hobusteost Türil ja Paides.

Türilt osteti sõjawäele 19, Paidest 13 hobust. — Kiilitõugud ja wäär noorhobuste kaswatamine pidurdawad oste-müüke.

Kesknädalal toimus Türi turuplatsil sõjawäele suurtükiwäe, ratsa- ja woorihobuste ostmine. Ümbruskonna põllumeeste poolt oli kokku toodud üle 50 hobuse. Pakutawatest hobustest osteti 19, neist ratsawäele 11. Hinda makseti ostetud hobuste eest 650—850 kr. Kõrgema hinna — 850 kr. — sai Särewere wallas Karjakülas Kundru talus elutsew talupidaja Johannes Lai. Üks peremees nõudis oma hobuse eest 1100 kr., mispärast hobune jäi wastu wõtmata. Ostukomisjoni arwates müügiks pakutawate hobuste kwaliteet ei tõusnud üle keskmise. Eelmiste aastatega wõrreldes näib koguni kwaliteet olewat langenud, mis olewat tingitud heade sugutäkkude puudumisest.

Paides toimus hobusteost neljapäewal, nõudes walikuks peagu kogu päewa, kuna kokku oli toodud ligemale 70 hobust. Neist osteti 13 hobust, kusjuures sellest arwust 11 samuti nagu Türilgi läheb ratsawäele. Kalleima hinna — 800 krooni, sai Jüri Lindke Koigist, kuna keskmiseks hinnaks oli 700 krooni. Alla 650 krooni ei ostetud ühtki hobust. Paides makseti üldse hobuste eest wälja umbes 1 miljon senti. Türil on summa märksa suurem.

Esimene asjaolu, mis kokkutoodud hobuste juures torkab silma, on kiilitõukude sagedane esinemine. See tõestab suuresti ostusid. Teiseks pidurdab hobuste ostu tublisti noorhobuste wäär kaswatamine. On ilmselt näha, et hobuseid kaswatatakse rohkem tallis. See ei jäta aga awaldamata mõju kapjadele. Kui mõned ongi kaswatanud noorhobuseid peamiselt koplis, siis ei hoolitsetud jällegi hobuste korraliku jooksutamise eest. Seda tuleks aga kõike pidada hoolikalt silmas, sest hobuse wäärtust tõstab see palju. Seekordsed Türil ja Paides nähtud hobused ei tõusnud üle keskpäraste, kuigi neist mõnigi oli silmale ilus.

Kergejõustikuheitlusi Amblast.

Amblas peeti kaitseliidu Tapa malewkonna ja rahwuslikke kergejõustikuwõistlusi.

Möödunud pühapäewal toimusid Amblas kaitseliidu Tapa malewkonna ja rahwuslikud kergejõustiku wõistlused, millest osawõtt oli wäga rohkearwuline. Kõige arwukamalt oli osawõtjaid Jäneda õppurkompaniist, kuna Tapa kompaniid esindasid waid 2 wõistlejat, kes siiski suutsid Tapa kompanii tuua teisele kohale.

Wõistluste tehnilised tagajärjed kujunesid järgmisteks: 100 m: 1) K. Iwanow (Tapa komp.) — 11,2, 2) A. Kuulmata (Ambla komp.) — 12,0, 3) E. Epner (Jäneda õp. k.); 400 m: 1) A. Kuulmata — 59,6, 2) K. Iwanow — 59,8, 3) Teder (Jäneda õp. k.) — 60,3; 1500 m: E. Sepp (Nõmküla üksikr.) — 4.36,1, Tiniste (Jäneda õp. k.) — 4.44,3, 3) Maasik (Ambla k.); 5000 m: 1) E. Sepp — 18.48, teised jooksjad katkestasid enne lõppu; 4×100 m teatejooksus startis ainult Jäneda õp. komp. meeskond, kellele arwestati esimene koht. Kõrgus: 1) A. Kuulmata — 1.65, 2) K. Iwanow — 1.60, 3) J. Erna (Tapa komp.) — 1.60; kaugus: 1) K. Iwanow — 6.44, 2) P. Wiitma (Ambla k) — 5.99, 3) J. Erna — 5.82; teiwas: 1) J. Erna — 3.10, 2) Uudeküll (Tamsalu üksikr.) — 3,0, 3) P. Wiitma — 2,90; ketas: 1) J. Erna — 35,02, 2) E. Roomeldi (Jäneda õp. k.) — 33,42, 3) Tiwendi (Jäneda õp. k.) — 33,40; kuul: 1) J. Erna — 11,29, 2) Õnnepalu (Jäneda õp. k.) — 10,76, 3) E. Roomeldi — 10,55; oda: 1) E. Roomeldi — 57.06, 2) Tiwendi — 50, 05, 3) 6. Epner — 43,50.

Punktide järele tuli üldwõitjaks Jäneda õppurkompanii, kes saawutas 71 punkti, 2) Tapa komp. — 52 p., 3) Ambla komp. — 37 p., 4) Tamsalu üksikr. — 14 p. ja 5) Nõmküla üksikr. — 12 p. Tapa malewkonna parimaks sportlaseks osutus J. Erna 31 punktiga; parim lühimaade jooksja K. Iwanow — 11 p., parim pikamaade jooksja E. Sepp — 12, parim hüppaja J. Erna — 14 p., parim heitja J. Erna — 14. Parimad sportlased omandasid peale individuaalauhindade weel rändauhinnad. Rahwuslike wõistluste tagajärgi arwestati koos, kuna wõistlejad enamikus needsamad; eraldi arwestati parimad sportlased, kelleks osutusid: lühim. j. — K. Iwanow, Tallinna „Kalew", A. Kuulmata (Ambla sp. r.), pikam. j. — E. Sepp (Ambla sp. r.), hüpetes — J. Erna, (Tall. „Kalew"), K. Iwanow, heidetes — Roomeldi (Harju mlwk.). J. Erna. Kõik said eriauhinnad. Samas toimusid kergejõustiku wõistlused noortele, kus parimaks sportlaseks osutus Maldar (W.-Maarja), 2) Tamme (Jäneda). Jalgpallis wõistlesid Ambla spordiring ja Jäneda Põllutöökeskkool, wõistluse lõppedes amblalaste kasuks 1:0. Kaotuse tegid Jäneda poisid aga tasa wõrkpallis, milles wõitsid Ambla spordiringi meeskonda 2:0.

Rahwaülikool kutsub.

Umbes 75 protsenti meie noortest peab leppima ainult algkooli haridusega. Seda on wähe, kui tahame ajaga sammu pidada. Areneb ju meie elu peagu kõigil aladel otse peadpööritawa kiirusega. Iga uus päew paiskab meie teele uusi eluwõimalusi, kuid ka uusi raskusi. Et selles rägastikus õieti orienteeruda, õiget sihi tabada, on waja laiemat silmaringi, õiget mõtlemist, teadmisi, ühesõnaga on waja rohkem haridust, erinti neile, kes pärast algkooli lõpetamist on astunud otse tegelikku ellu. Tuleb asuda tõsisele enesearendamistööle, kasutades selleks iga waba hetke.

Meie maanoortel jatkub selleks aega, wahest küll ainult talwel, kuid seda peaksid nad siis ka täiel määral kasutama. Siin pakub noortele oma abistawat kätt rahwaülikool. Ainult kuus kuud (1. now. 1. maini) kestab rahwaülikooli õppeaeg, kuid selle lühikese ajaga suudab ta arendada noortes huwi enesearendamiseks, pakkuda wajalisi teadmisi ja oskusi elus.

Rahwaülikoolis weedetud aeg, selle üldharidusliku ained, ühine laul, kodu- ja põllumajandusõpetus, käsitöö, rahwaülikooli perekondlik ühiselu ja kodune õhkkond — kõik see äratab noortele tähelepanu oma kodudele, ümbrusele, kus leidub nii palju ausat ja kasulikku tööd. Õpilane märkab, et tema wäärtus ei olene mitte sellest, kui wäikene wõi suur on tema seisukoht ühiskonnas, waid sellest, kuiwõrd hästi suudab ta täita enda peale wõetud kohustusi.

Nii mõnigi rahwaülikoolis käinud perepoeg-tütar on oma isatalu muutnud mõne aastaga kultuurliseks koduks.

Kuid rahwaülikooli tagajärjed ei piirdu mitte õpilaste koduga, waid mõjutawad ka selle ümbruskonda, sest ligi 90 protsenti rahwaülikooli kaswandikudest, nagu selgub Wirumaa Rahwaülikooli poolt kogutud sellekohastest andmetest, wõtab agaralt osa seltskondlikust tegewusest.

Nooreb, kes te olete juba astunud tegelikku ellu, kuid tunnete, et teie ettewalmistus selleks ei ole weel küllaldane, rahwaülikool kutsub teid, ta wotab teid!

Paide taksojuhtide kirjad.

Soowitakse taksiautode kindlaksmääramist Paides.

Läinud kewadel pöördus rida Paide taksojuhte linnawalitsuse poole palwega, et linn pidurdaks taksoautode juurdewoolu. Linnawalitsus leidis aga palwe olewat põhjendamatu, kuna üha kiirenew tempo ja üldine liiklemise kaswamine nõuab rohkem ja häid masinaid.

Nagu kuuleme, on mõningad Paide taksojuhid nüüd esitanud uue samalaadse palwe keskasutustele Tallinna, milles muuseas palutakse Paide taksode arwu määrata kindlaks 5—6 masinale, eelistades seejuures tugewamajõulisi masinaid. Taksojuhid kurdawad, et wäikeses Paide linnas kuiwab teenistus sel moel täiesti kokku. Nõmme linnas on määratud taksode arw kindlaks umbes poole wäiksemale arwule, kui on praegu taksosid Paides. Seejuures on aga Nõmmel 12.000 ja Paides ainult weidi üle 3000 elaniku. Lisaks muule omawad Paides ametasutused oma masinaid, samuti on masinaid ametisikuil ja neid on mitu ka ümbruskonnas. Edasi kurdetakse allasurutud sõiduhindu ega taheta leppida sellega, et taksoautosid olewat ka mõnel omawalitsuse- ja riigiteenijal.

Kõrwalseisjal on raske wõtta taksojuhtide seesuguste kirjade kohta mingit seisukorda. Taksoautode lubasid on Paides wälja antud praegu 10, autosid on 9. On tõsi, et raudteeliiklemise paranemine on märgatawalt wähendanud taksode teenistust, nagu kurdetakse kirjades ja nagu kurdawad ka taksojuhid omawahelistel jutuajamistel. Kuid ei saa jätta märkimata seda, et taksode arw Paides on wiimasel ajal mitte wähenenud, waid kaswanud. Kuiwõrd suur on taksoautode teenistus, see on iseasi, küll on aga tihti juhtumeid, kus seisukohtadest ei saa aimustki sõidukit, kuna nad on kõik wäljas.

Meie arwates ei ole aga millegagi põhjendatud kurtmine, et taksosid on ka omawalitsus- ja riigiteenijail, pealegi, kuna Paides on taksosid, millised ilmunud alles wiimastel kuudel, kuna just kallaletungide osalistel olid sõidukid olemas juba waremalt. Taksokasutajate arw oleneb aga sageli ka taksojuhist, ta isikust ja wõimeist. Seda tuleks wahest juhtidel küll pidada silmas.

Türi uudiseid.

Waliti „miss Tiwoli". Esmaspäewa õhtul toimus Türil peatuwas tiwoli aias „miss Tiwoli" walimine. Kõige rohkem hääli sai nr. 50 all kandideerinu. Järgmisel õhtul, s. o. teisipäewa õhtul kella 11 ajal toimus „miss Tiwoli" kroonimine ja kingituste üleandmine. Kroonimisel selgus ka eelmisel õhtul walitud „miss Tiwoli", kelleks oli prl. Erika Hõdrejärw.

Uusi perekonnanimesid: Georg Bäär abikaasa Aliide ja laste Reinholdi ja Aleksandriga — Karula, Ann Essenson — Elwet, Adele-Helene Koppelmann — Raag, Felissaweta Trei — Rei, Katta Bachmann — Mäe, Felix Limberg — Luhar.

Müüdi ehituskrunte. Linnawalitsuse otsusega müüdi ehituskrunte pärisomanduseks Alliku põllust: Joosep Mathiesenile 3690 rm hinnaga 405.90 kr., Juhan Aristole 3663 rm hinnaga 402.93 kr., Ado Rõõmussaarele 1716 rm hinnaga 514.80 kr., Wiilip Pajuwällile 393 rm hinnaga 58.95 kr., Joosep Tiitsile 1953 rm hinnaga 214.83 kr., Gustaw Arule 1953 rm hinnaga 214.83 kr. Edasi müüdi kiriku põllust krunte Aleksander Rohtsalule 2893 rm hinnaga 318.23 kr., Andres Tepile 2766 rm hinnaga 414.90 kr., Tõnis Kägule müüdi Lokuta põllust 2847 rm hinnaga 256.23 kr., Amalie Wiilupil lubati Alliku põllust eraldatud kruni nr. 144 selles asuwate päraldistega loowutada August Falki nimele.

Kiriklikke teateid.

Paide kirik. Pühapäewal jumalateenistus kell 11 hommikul.

Anna kirik. Jumalateenistus pühapäewal kell 11 hommikul kirikus.

Järwa-Jaani kirik. Pühapäewal kell 10 hommikul laste-jumalateenistus kooltöö alguse puhul. Laululehed. Jutl. õp. A. Rosenstein. Kell 11 homm. noorsoopüha jumalateenistus laululehtedega. Jutlustab abiõp. L. Waher. Kirikumaksu tasumise wiimne tähtpäew on 1. okt., pärast tähtpäewa 50 senti lisamaksu.

Järwa-Madise kirik. Pühapäewal jumalateenistus harilikul ajal armulauaga. Teenib õp. Wieckmann. Pärast jumalateenistust lastetund ja lauluharjutus.

Paide metodisti kirik. Laupäewal kell 8 õhtul õhtupalwe. Pühapäewal kell 10 homm. jumalateenistus, kell 12 päewal pühapäewakool ja kell 5 p. l. äratuskoosolek. Lisaks sellele laupäewal kell 8 õhtul Wäätsal Rõa aj. M. Alewi talus ja pühapäewal kell 11 hommikul Wissuweres Lassi talus palwekoosolekud. Õp. W. Ojassoo. Laululehed. Mängukoor.

Paide ap.-õigeusu kirik. Pühapäewal kell 10 hommikul liturgia teenistus. Hooldaja preester A. Pops.

Lüpsiwõistlused Wodsal.

Esna kontrollühingu korraldusel peetakse pühapäewal Wodja külas Koidu talus lüpsiwõistlusi. Selgitawa könega esineb sel puhul Järwamaa maatulunduskonsulent H. Lipp. Algus on päewal kell 13.

Huuksis põlesid haod.

Kabala wallas elutsew Wladimir Kask teatas politseile, et Huuksi metskonnas on ära põlenud temale kuuluwad 100 kubu hagu. Omaniku kahju 5 krooni.

Kooliwäraw ei ole kõrtsiletiks.

Politsei poolt koostati protokollid Wäinjärwe wallas elutsewale Hans Ludwigile ja Wõhmuta wallas elutsewale Aleksander Kõrtsile, kes Koerus Arukülа 6-kl. algkooli wärawa juures jõid wiina.

Teeõhtu Mäos.

Laupäewal, 24. sept., korraldab Mäo maanaiste selts „Edu" oma ruumes teeõhtu. Lõpuks järgneb tants. Algus kell 9 õhtul.

Annas awatakse pritsikuur.

Eelolewal pühapäewal toimub Anna kohaliku tuletõrjeühingu 1. kogu pritsikuuri awamine. Päewal toimub sel puhul Anna spordiplatsil tuletõrjujate paraad ja õhtul järgneb kohalikus rahwamajas piduõhtu tanssiga.

Paide malewlased wõistlewad Saraweres.

Pühapäewal, 25. sept. toimuwad Sargwere aj. pargis Kaitseliidu Paide malewkonna aastapäewa-pidustused. Sel puhul peetakse hommikul kell 9 jagudewahelisi lahingilmelisi wõistlusi ja algusega kell 13 kergejõustikuwõistlusi. Wiimastest wõtawad osa Paide paremad kergejõustiklased eesotsas A. Mahlsteini, E. Oltjeri ja teistega. Kell 19 toimub Sargwere alakooli ruumes auhindade wälja-jagamine. Hiljem järgneb samas pidu, millele eeskawas on lõbusaid lugusid „Kapral Pensionist" Mäo kompanii tegelaste esitusel. Lõpuks järgneb tants.

Poiste spordimärgi wõistlused Türil.

Kesknädalal algasid Türil noorkotkaste Türi malewkonna korraldusel poiste spordimärgi-wõistlused, mis toimusid kergejõustikukursuste lõpu puhul. Osawõtjaid oli 20. Wõistluste tagajärgi: Pesapalliwiise (12—14 a.): 1) K. Kelder — 48.10, 2) A. Liibak — 42,35; 3) P. Tibo — 41,65. Kõrgus: (12—14 a.): 1) K. Woort 1,15; 2) J. Pääsuke —1,15; 3) L. Raudam — 1.15. Kaugus nooremale klassile (12—14 a.): 1) E. Leok — 4,10; 2) L. Raudam — 3, 67; 3) A. Hommik — 3,60; keskmisele klassile (14—16 a.): 1) L. Räbanik — 5,03; 2) E. Muda — 4,55, 3) A. Taimre — 4,17. Kõrgus keskmisele klassile (14—16 a.): 1) E. Muda — 1,25; 2) A. Taimre — 1.20; 3) L. Räbanik — 1.20. Kuul keskmisele klassile (14—16 a.): 1) L. Räbanik — 9,75; 2) M. Männiku — 9,42; 3) A. Taimre — 6.43. Oda keskmisele klassile (14—16 a.): 1) L. Räbanik — 46,30; 2) L. Kiwilo — 28,28; 3) E. Muda — 26,70. Wõistlused järgnewad nädala lõpul.

Kergejõustikuwõistlused Türi keskkoolis.

Möödunud pühapäewal peeti Türil kohaliku keskkooli omawahelisi kergejõustikuwõistlusi. Tagajärjest olgu märgitud Toome 1000 mtr aega 3.05,8, milline tulemus kooli uueks rekordiks, samuti tubli oli Toome kaugushüppes tagajärjega 6.03. Teistel aladel jäid tagajärjed keskpärasteks. Esikohtadele tulid: **A kl. 100 mtr:** Toome — 12,2; **kaugushüppes:** Toome — 6.03. **kõrgushüppes:** Pukka —150; **teiwashüppes:** Aawik 2.70; **kettaheites:** Lage — 34,00; **kuulitõukes:** Toome — 13.00; **odawiskes:** Toome — 50,49 ja **1000 mtr:** Toome — 3,05,8. **B kl.** tulid wõitjaks: **60 mtr:** Räbanik — 7,7, **1000 mtr:** Ware — 3,21,0; **kaugushüppes:** Räbanik — 5,20; **kõrgushüppes:** Mendelson — 1,35; **odawiskes:** Männiku — 45,59 ja **kuulitõukes:** Männiku — 10,70.

Kirnas kadus 16-a. tütarlaps

Kirna wallas Alliku asunduses elutsew Tombaki-nimeline naisterahwas teatas kriminaalpolitseile, et tema 16-aastane tütar Helga Tombak on lahkunud teisipäewal, 20. skp. õhtul kella 8 ajal kodust ja jäänud sellest ajast kadunuks. Kesknädala keskpäewal on kadumajäänud tütre seljarüided leitud tema elukohast poole km kaugusel asetsewa Türi jõe kaldalt, kus need olid pakis. Mis tütarlapsega juhtunud, wõi kuhu ta jäänud, pole selgunud.

Helga Tombak on Türil lõbutsenud koos tsirkuse tegelastega kogu öö ja lahkunud 21. skp. kell 10 homm., lubades minna koju Alliku asundusse, mis mõne kilomeetri kaugusel. Samal päewal kella 12 paiku leitigi asundusest läbiwa jõe kaldale ehitatud piimajahutamise kaewu juurest Tombaki riided. Oldi arwamisel, et Tombak on uppunud, kuid ei jõest ega ka kaewust et leitud ta laipa.

Sündmust asus selgitama Paide kriminaalpolitsei.

Maawolikogu tuleb kokku 30. septembril.

Järwa maawolikogu esimene koosolek toimub reedel, 30. septembril käesolewal aastal, algusega kell 10 hommikul maawalitsuse ruumes. „Maa-majesteedi" esimene tööpäew on üsna pikk, kuna päewakorras on terwelt 15 punkti, nende hulgas uued rawitaksid, teedekapitali maksumäärad jne.

140-kr. waraus Kirnas.

19. septembril warastati Kirna wallas ja asunduses elutsewa Woldemar Lauringi lukustamata elamust ja kapist kaks ülikonda riideid, sügispalitu, kingad, sokid, toitaineid jne., kokku 140 kr. 85 sendi wäärtuses.

Asja juurdleb Paide kriminaalpolitsei.

Uus autobuseliin Järwa-Madise—Aegwiidu wahel.

Arwestades ümbruskonna elanike wajadusi, awatakse alates 1. oktoobrist uus autobuseliin Järwa-Madise—Aegwiidu wahel, kus ühendust peetakse iga päew peale pühapäewade. Ühendus on korraldatud nii, et J.-Madise ümbruskonna elanikel hõlpus on pääseda Tallinna rongile ja tagasi. Hommikul wäljub autobus J.-Madiselt kell 5.30, peatub Albu asunduses, Albu-Peedul, Lehtmetsa-Ristil, Jänedal ja Aegwiidu Turistide kodu juures, jõudes Tallinna rongi ajaks Aegwiidu jaama. Aegwiidust tagasisõit toimub õhtul kell 18.00, mis wõimaldab autobust kasutada Tallinna ja Tapa poolt saabuwate rongide reisijail. Liinipidajaks on A. Pärn Tapalt.

Spordipäew Karinul.

Eelolewal pühapäewal 25. sept. korraldab ÜENÜ Karinu osakond kohaliku algkooli juel ÜENÜ 13. ringkonda kuuluwate osakondade wahelised kergejõustiku wõistlused. Kuna wõistlused toimuwad ÜENÜ Keskjuhatuse wäärtuslikule rändauhinnale — samuti kuulub muuseas ringkonda ka Järwa-Jaani osakond, kelle wärwides startib ka tuntuim sportlane Walter Rähni — kujunewad wõistlused tasawägisteks, nagu ilmnes see hiljuti peetud 2. ÜENÜ Järwa spordipäewal, kus karinlased pidid jaanlastele waid mõnepunktilise kaotusega kapituleeruma. Igatahes tuleb karinlastel eelolewaid wõistlusi tõsisemalt wõtta, et teist aastat rändauhinda kaitsta. Peale käsipalli sõpruswõistlust järgneb koolimajas sportlaste austamine rändauhinna ja diplomite üleandmisega — millele järgneb tants osakonna keelpillide koori saatel.

Wõililled õitsewad!

Lähenewast sügispõõripäewast hoolimata ilmneb siin-seal kewadet meenutawaid loodusnähteid. Muide on ka wõililled ilutsemas rikkalikes õitekobarais, wähemalt on neid nähtud Karinu ümbruses.

Kodukaunistamise tulemusi Järwamaal.

Kogu maakond rühib pidewalt kauni ja korrastatud kodu poole.

Tänawuse kodukaunistamise hoogtöö tulemuste kohta Järwamaal on Järwa maawalitsusel walminud kokkuwõte, millest kujunkalt selgub senise töö wäärtusi ja ka puudusi.

Kui eelmistel aastatel kodukaunistamistöö Järwamaal tähelepanu leidis peagu ainult massürituste näol, siis tänawu kodukaunistamine leiab üldist harrastamist ka üksikmajapidamistes. Eelüteldu täienduseks olgu märgitud, et kodukaunistamisaktsioonist wõeti tänawu üldiselt osa suurema aktiiwsusega ja sihiteadlikkusega kui kunagi waremail aastail. Eriliselt on tänawu kewadel tähelepanu leidnud õuede ja elamute ümbruse korrastamine, kuigi samal ajal rootsiwärwidega hoonete wärwimine ei ole unustusse jäänud. Juba praegu wõib leida külasid, kus ligemale pooled hoonetest on korralikult wärwitud.

Nagu eelmistel aastatel, nii ka tänawu, on kodukaunistamise alal tehtud tugewat propagandat wastawasisuliste kursuste ja rahwakoosolekute kui ka üksikisikute kaudu. Kokku on tänawu Järwamaal peetud 13 hoonete wäliswärwimise kursust, neist 6 Rakke wallas, kuna ülejäänud 7 kursust on toimunud Alliku, Anna, Kirna, Käru, Särewere, Wäinjärwe ja Nõmküla waldades. Wäliswärwimistöid on teostatud 200 majapidamise juures ja suuremaulatuslikke istutamistöid on teostatud 70 majapidamise juures. Istutamistöid on teostatud kõige intensiiwsemalt Särewere wallas, kus hooaja kestel on istutatud 1220 ilupuud, 672 wiljapuud, 830 marjapõõsast ja 1050 meetrit elawaeda. Suuremaks ühisürituseks on olnud Põikwa-Pikmetsa rahwapargi rajamine Särewere wallas ja Wodja-Õõtla 2. kl. tee äärde üle 500 pärna istutamine. Wastawasisuliisi propaganda koosolekuid on peetud 22 ja neist osawõtt on kujunenud elawaks.

Üldiselt suhtutakse kodukaunistamise hoogtöösse osawõtlikult, kuid selle weelgi suuremale lewikule on takistuseks olnud eeskätt asjatundjate puudus, eriti hoonete wäliswärwimise alal.

Tänini wõrdlemisi wähe rõhku on pandud käimlate korrashoiule ja üldisile puhtuse ja korra nõuetele. Sageli esineb lagunenud aedu teeäärtel ja teisi korratusi, millised riiwawad walusalt ilutunnet.

Kodukaunistamise hoogtöö loodetakse jätkata üldiselt seniste põhimõtete alusel, kuusjuures eriti püütakse kaasa tõmmata organisatsioone. Kuna juitu on olnud ka sundmääruste maksmapanekust, siis waldade tegelaste arwamisel ei peeta seda soowitawaks. Kodukaunistamine on ürituseks, mis peaks äratama igas isikus seniuinuwa ilumeele ja andma parema äratundmise, et armsamaks kohaks jääb ikkagi kaunis ja korrastatud kodu.

Tsemenditööde kursused Kundas.

Tähtis põllumeestele ja ehitustöölistele.

Eelmiste aastate eeskujul peetakse ka sel sügisel Kundas tsemendiwabriku juures 4-päewalised tsemendi- ja betoonitööde kursused. Õppetöö paremaks läbiwiimiseks ning arwesse wõttes piiratud ööbimise wõimalusi, peetakse kursused kahes grupis: 1. grupp 5.—8. oktoobrini ja 2. grupp 10.—13. oktoobrini. Tööprogramm mõlemas grupis on ühesugune. Osawõtjaile õpetatakse kõiki tähtsamaid tsemenditöid, nagu: segude koostamist, tsementkiwide, -torude, -põrandate, -kaewurakete, -aiapostide jms. tsementesemete walmistamist. Praktiliste tööde kõrwal antakse asjatundlikku juhatust, peetakse loenguid, demonstreeritakse konstruktsioone ja näidatakse uusimaid betoonehitisi; peale muu tutwustatakse ka tsemendiwabrikuga. Tsemendiwabrikul on kohapeal olemas suur kogu mitmesuguseid worme ja tööabinõusid, mis wõimaldawad tõhusat wäljaõpet. Erilist rõhku pannakse põllumajanduses ettetulewate tsementitöödele.

Kursused on tasuta, samuti ka öömaja. Kaasa tuleb wõtta tööriided ja woodiriided ning toitu wähemalt esimeseks päewaks. Ühistoitlustamise wõimalused on olemas.

Osawõtjail tuleb kuni 30. septembrini registreeruda a.-ü. Tsemendiwabrik „Port-Kunda" nõuandebüroos (Tallinn, Walli 4—6, telef. 450-17), kust registreerituile saadetakse wõi antakse täpne kursuste kawa. Registreerimisel palutakse tähendada, kummast grupist soowitakse osa wõtta.

Korralikult kõik tööd läbi teinud kursistidele antakse wastaw tunnistus?

Tellige kohe **„Järva Teataja"** **lähemast postkontorist.**

„Järva Teataja" annab põhjaliku ülevaate praegusest pinevast ja sündmusterohkest olukorrast.

EESTI DRAAMA TEATER

EESTI DRAAMATEATER
Paides,
esmaspäewal, 26. septembril
Rahwamajas
kell 8 õhtul

„Talupoegade kuningas"

(„Eerik 14.")
A. Strindbergi näidend 5-es waatuses.
Näitejuht — Ruut Tarmo.
Lawapildid: Pärn Raudwee.
Eelmüük Tarwit. Ühisus „Jõwa" kauplusest.

Kunsthambad.
Hambaarst L. LIUS
Tapal, Ambla mnt. 5, tel. 44.
Wõtan haigeid wastu iga päew kl. 9—11 ja 6—7.
Laup. wastuwõtmist ei ole.

Wajatakse
motoristi
puugaasimootori peale. Teatada: E. Habicht, Rakke willatööstus, Rakke, telef. 5.

Kaotatud käekell
musta rihmaga Tapa laadaplatsile 21. sept. 1938. a. Leidja tuntud kaupmehe poolt, kellelt leidja ostnud pesu ja näidanud kella. Waewatasu eest ära tuua Tapa politseijaoskonda. Omandamise eest hoiatan. Kaotaja.

Noort neidu
waja Tamsalu jaama einelauda
ettekandjaks
ja muudele ettetulewatele töödele.

Rätsep
wajab
õpipoissi,
Esna, Pikk tän. 6. Joh. Kolnes.

Viisakat õpipoissi
vajatakse kauplusse.
H. KULL, Paides

Riide- ja valmisriideäri
Aliide Ruus
Paides, Pikk 2.
soowitab suures walikus mõõdukate hindadega naiste laseid kleidiriideid. Walmiskleite. Wateeritud ja wilt laseid kleidiriideid. Walmiskleite. Wateeritud ja wilt woodipaipu. Igasugust hooaja pudu- ja moekaupa.

TEADAANNE

Alates 1. oktoobrist s. a. algab autobusesühenduse pidamine
J.-Madise — L.-Risti — Aegwiidu
wahel. Wahepeatused: Albu as., Albu-Peedul, Lehtmetsa-Ristil, Jänedal ja Aegwiidu Turistide kodu juures. Wäljasõit J.-Madiselt igal hommikul, peale pühapäewade, kell 5.30, rongile, mis wäljub Aegwiidust Tallinna poole.

Wäljasõit Aegwiidust õhtul kell 18.00, reisijaile, kes saabuwad Tallinn—Riia—Narwa ja Tapa—Tallinna rongidelt.

Järva-Madise — Tapa
ühendust mundetakse alates 1. oktoobrist s. a. järgmiselt: Tapalt wäljasõit õhtul kell 17.30, senise kella 19.30 asemel.

Teiste ühenduste kellaajad endised.

Liinidepidaja A. Pärn.

Kuid siiski, ilusamaid, kwaliteetmaterjalist korralikult väljatöötatud naiste ja meeste
sügismantleid
ostate ikkagi kõige soodsamalt ja ustavamalt
H. Kull'i
juurest Paides

Õppetöö Virumaa Rahwaülikoolis
algab 1. nowembrist 1938. a. ja kestab 1. maini 1939. Wastu wõetakse õpilasi mõlemast soost, algkooli wõi wastawa koduse haridusega. Wanuse alammäär 16 a. Koolis õpetatakse üld-, eri- ja oskusaineid. Õppekawad saadetakse soowijatele tasuta.
Muude ainete hulgas õpetatakse Rahwaülikoolis kõneoskust, seltside ja ühingute asjaajamist, noorsootööd, ringide teooriat ja praktikat. Soowijatele antakse juhatust muusikas, korraldatakse erikursusi näitekunsti, rahwatantsude j. m. aladel. Õpilased elawad koos õpetajatega ühise perena. Korter ja ülalpidamine maksab kuus kr. 16.—. Tasumine kuuwiisi. Õpilasi registreerib ja annab lähemaid seletusi kooli kohta koolijuhataja. Aadress: Kunda.
Koolijuhataja.

Eesti omawalitsuste ja ühistegeliste asutiste kindl. aktsia selts
„Oma"
wajab 1. okt. s. a. Järwamaale, Türi ja Paide kaasa arwatud,
2-ht rajoonijuhti.
Palk kr. 60.— kuni kr. 110.— Awaldised elulookirjeldusega saata k/s. „Oma" Järwamaa instruktorile, Esna.

Tsemendi- ja betoontööde kursused.
peetakse Kundas: 5.—8. oktoobrini k. a. (I grupp) ja 10.—13. oktoobrini (II grupp).
Kursuste lõpetajatele antakse wastaw tunnistus. Osawõtta soowijaid palutakse kuni 30. septembrini registreeruda
A-s. Tsemendiwabrik „Port-Kunda"
nõuandebüroos. (Tallinn, Walli 4—6, tel. 450-17).

Ostan haava ja lepa
küttepuid.
Paul Pentre
Järwa-Jaanis, telefon 29.

Käesolewal sügisel awatawasse
Õisu karjatalitajate kooli
on alanud õpilaste wastuwõtmine.
Kooli wõetakse mõlemast soost isiknid alates 17. a. wanuselt, kel on 6-kl. algkooli haridus. Õpetus kestab üks aasta. Õppemaksu ei ole. Töö eest saawad õpilased tasu ülalpidamise kulude piirides.
Õppetöö algab 7. nowembril s. a.
Soowiawaldusi wõtab wastu ja lähemaid teateid kooli üle annab Õisu Piimandusinstituut, Õisu aq.
Õisu Piimandusinstituut.

Praegu on sobiwam aeg
kangaste värwimisele toomiseks,
et tagada tellimiste kiiret täitmist.
Samuti on praegu wiimane aeg
lasta wilte walmistada,
kuna hiljem tuleb tööstuse ülekoormatuse tõttu töö walmimise peale kauemini oodata. Tellimiste suur suurdekasw kinnitab meie töö headust!
Kauplusles suur walik uusi, moodsate mustritega
tapeete.
F-ma „AMBOS"
Tapal, Lai tän. 7. telefon 32.

Sügishooajaks kohale jõudnud naiste ja meeste
sügismantlid ja ülikonnad.
Kootud kampsunid. Karusnahku ja igasugu pudukaupa pakub soodsatel tingimustel
R. Blumberg'i
walmisriieteäri
Paides, Turg 19.

Suurem hulk häid
Sropšire tõugu lambaid
müüa
Naistewälja külas „Uustalul"; kirja aadr.: Tamsalu. Müüdawad lambad on kewadised Shropshire tõugu jäär- ja utetalled ning wanemad uted Rootsist importeeritud jääraga paaritatud. O. Tamjärw.

A.-ü. „Ühiselu" trükk, Tallinnas.